

Fonološke igre i njihova uloga u djece vrtićke dobi

Reparinac, Jelena

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:730477>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Jelena Reparinac

FONOLOŠKE IGRE I NJIHOVA ULOGA U DJECE VRTIĆKE
DOBI

Diplomski rad

Zagreb, rujan 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Jelena Reparinac

FONOLOŠKE IGRE I NJIHOVA ULOGA U DJECE VRTIĆKE
DOBI

Diplomski rad

Mentorica:

doc.dr.sc. Katarina Aladrović Slovaček

Zagreb, rujan 2021.

Sadržaj

Sažetak	3
Summary	4
1. Uvod.....	5
2. Fonološka svjesnost	6
3. Glasovna analiza i sinteza	8
4. Fonološke igre.....	8
5. Cilj, problemi i hipoteze istraživanja	10
6. Metoda istraživanja	12
6.1. Uzorak	12
6.2. Instrumenti.....	15
7. Rezultati	18
7.1. Ispitati stavove odgojitelja o provedbi jezičnih igara i drugih jezičnih aktivnosti u razdoblju vrtičke i predškolske dobi.....	18
7.2. Ispitati stavove odgojitelja o provedbi igara vezanih uz razvoj glasovne analize i sinteze	23
7.3. Ispitati stavove odgojitelja o važnosti i načinima provedbe aktivnosti vezanih za razvoj glasovne osjetljivosti	25
7.4. Ispitati postoji li statistički značajna razlika u stavovima ispitanika obzirom na dob, godine staža te posebni program koji provode u grupi.....	28
7.5. Ispitati uspješnost u provedbi igara za razvoj glasovne osjetljivosti, glasovne analize i sinteze te prepoznavanja rime	30
7.6. Ispitati uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime obzirom na dob, spol, obrazovanje roditelja, integrirani engleski program u grupi te strukturu obitelji.....	33
7.6.1. Uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na spol.....	33

7.6.2.	Uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na program.....	34
7.6.3.	Uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na obrazovanje roditelja	36
7.6.4.	Uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na strukturu obitelji.....	37
7.7.	Ispitati uspješnost primjene jezičnih igara koje su usmjerene poticanju glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime	38
8.	Rasprava.....	40
9.	Zaključak.....	42
10.	Literatura	44
11.	Prilozi	45

Sažetak

U radu se polazi od teorijskih postavki da djeca u dobi od 6 do 7 godina poboljšavaju glasovnu analizu i sintezu te glasovnu osjetljivost. Cilj rada bio je ispitati stavove odgojitelja o provođenju jezičnih igara i igara za razvoj glasovne osjetljivosti, analize i sinteze te prepoznavanja rime. Također se željelo ispitati postoji li razlika u stavovima ispitanika s obzirom na dob, spol, godine staža te program koji provode u grupi. Zatim se ispitala uspješnost djece u jezičnim igrama te uspješnost primjene tih igara u skupini. Ispitanici koji su sudjelovali u istraživanju bili su 34 odgojitelja, 47 nasumično odabrane djece u dobi od 6 do 7 godina te dvije mješovite skupine. Za ispitivanje stavova odgojitelja koristio se online upitnik sa 47 pitanja, za ispitivanje uspješnosti djece koristile su se 4 jezične igre koje su provjeravale osjetljivost na prvi glas u riječi, glasovnu analizu pomoću slogova, glasovnu analizu i sintezu pomoću glasova te prepoznavanje rime. Rezultati dobiveni pokazuju negativnije stavove odgojitelja sa 11 do 20 godina radnog staža o jezičnim igrama kao mediju. Isto tako, odgojitelji sa 6-10 godina staža manje koriste jezične igre, a odgojitelji koji provode posebni program u grupi također imaju negativnije stavove te rjeđe provode jezične igre. Glede uspješnosti djece, djevojčice su uspješnije od dječaka u igri koja zahtjeva slogovanje uz ritam, a djeca koja pohađaju cjelodnevni engleski program su uspješnija u igrama s rimom i slogovanjem uz ritam. Očekivano, djeca majki višega školskoga obrazovanja imaju bolji rezultat u igrama, dok obrazovanje oca ne igra ulogu. Rezultat dobiven ovim istraživanjem koji najviše začuđuje jest da su u igrama glasovne analize i sinteze te prepoznavanja rime uspješnija djeca rođena četvrta od jedinaca i prvorođene djece, dapače jedinci su najlošiji u navedenim igrama. Istraživanje je također pokazalo da redovitim provođenjem jezičnih igara djeca brže odgovaraju te pokazuju veću kreativnost.

Ključne riječi: fonološka svjesnost, glasovna analiza, glasovna sinteza, prepoznavanje rime

Summary

The paper starts from the theoretical assumptions that children aged 6 to 7 improve voice analysis and synthesis and voice sensitivity. The aim of the paper was to examine the attitudes of educators about the implementation of language games and games for the development of voice sensitivity, analysis and synthesis, and rhyme recognition. The paper also wanted to examine whether there is a difference in the attitudes of the respondents with regard to age, gender, years of service and the program they conduct in the group. Then, the success of children in language games and the success of the application of these games in a group were also examined. Respondents participating in the study were 34 educators, 47 randomly selected children aged 6 to 7 years, and two mixed groups. An online questionnaire with 47 questions was used to examine the attitudes of educators, 4 language games were used to examine children's performance, which tested sensitivity to the first voice in a word, voice analysis using syllables, voice analysis and synthesis using voices and rhyme recognition. The results obtained show more negative attitudes of educators with 11 to 20 years of work experience about language games as a medium. Likewise, educators with 6-10 years of experience use language games less, and educators who implement a special program in a group also have more negative attitudes and conduct language games less often. In terms of children's performance, girls are more successful than boys in games that require pronouncing syllables with rhythm, and children who attend an all-day English program are more successful in games with rhyme and pronouncing syllables with rhythm. As expected, the children of mothers of higher education have a better score in games, while the education of the father does not play a role. The most surprising result obtained by this research is that in games of voice analysis and synthesis and rhyme recognition, children born fourth are more successful than singles and first-born children, in fact singles are the worst in these games. Research has also shown that by conducting language games regularly, children respond faster and show greater creativity.

Key words: phonological awareness, voice analysis, voice synthesis, rhyme recognition

1. Uvod

Već na samom početku svojega života djeca komuniciraju s okolinom iako okolina to ne razumije. U prvim godinama života dijete se najviše motorički razvija, a taj motorički razvoj povezan je s govorno-jezičnim razvojem. Dakle, djetetov uredan govorno-jezični razvoj povezan je s motoričkim, ali i psihološkim razvojem. Djeca vrtićke dobi, odnosno između šeste i sedme godine života istražuju okolinu kroz zvukove, oblike, dubinu, tj. kroz sva osjetila. Također, to je razdoblje u kojem je vidljiv „intelektualni skok“ i to ponajviše u diskriminaciji onoga što vide, čuju ili rade (Starc i sur. 2004: 153). Bitno je naglasiti da djeca u toj dobi zadržavaju pažnju otprilike između 10 i 15 minuta. Neke aktivnosti mogu trajati sat vremena, ali će pri tome djeca raditi spontane pauze (Starc i sur, 2004: 155). Također, ovaj je period u kojem dolazi do prelaska iz predoperacijske faze u fazu konkretnih operacija. To razdoblje traje do 11. ili 12. godine života. Dijete u tom razdoblju savladava različite oblike konzervacije od volumena, težine, pa sve do dubine te također povezuje stvari ili osobe po njihovim zajedničkim osobinama (Starc i sur, 2004: 155). Osim toga, djeca se u ovom periodu lakše usredotočuju na informacije koje su im potrebne kako bi riješili zadatke koji se pred njih stave (Owens, 2001). Na govorno-jezični razvoj djeteta utječe i okolina u kojoj se dijete nalazi. U obitelji kvalitetna komunikacija djeteta s roditeljima i ostalim članovima obitelji može se primijetiti već na vokabularu koje dijete koristi za sporazumijevanje (Posokhova, 2010). „Obično djeca jezik usvajaju lako, s ugodom i bez napora njih samih i njima bliskih osoba“ (Andrešić i sur, 2010: 8). Međutim, ako dijete raste u obitelji bez roditeljske brige, to će se negativno odraziti na djetetov govorni razvoj. Osim toga, nepoticajna okolina utječe i „na razvoj svih govornih razina, a i na emocionalni i intelektualni razvoj“ kao i mnoštvo drugih negativnih čimbenika poput siromaštva ili nedovoljne komunikacije s djetetom (Šego, 2009 prema Stančić i Ljubešić, 1994). Postavlja se pitanje, budući da djeca predškolske dobi većinu svoga vremena provode u institucionaliziranom okruženju tj. dječjem vrtiću, koliko je važan utjecaj odgojitelja na razvoj jezika u djece, a posebno na fonološku svjesnost, odnosno glasovnu analizu i sintezu.

Ovaj rad podijeljen je u dva dijela: Teorijski i empirijski. U teorijskom dijelu objašnjavaju se temeljni pojmovi važni za razumijevanje istraživanje i interpretaciju rezultata. Istraživanjem u drugom dijelu rada pokušalo se doći do odgovora kakvi su stavovi odgojitelja o toj problematici, posebice o provođenju aktivnosti koje potiču fonološku svjesnost te glasovnu analizu i sintezu. Također, pokušalo se doći do podataka o uspješnosti djece u igrama glasovne analize i sinteze te fonološke svjesnosti te njihov dojam u susretu s takvim igrama.

2. Fonološka svjesnost

Fonološka svjesnost, kao važan aspekt govornog razvoja, sposobnost je prepoznavanja, stvaranja i baratanja manjim dijelovima od riječi, što se, primjerice, odnosi na prepoznavanje riječi koje se rimuju, izdvajanje glasova u riječi, prebrojavanje slogova i slično (Ivšac Pavliša i Lenček, 2011). Razvitak fonološke svjesnosti ne funkcionira po principu *sve ili ništa* već kreće od svjesnosti većih jedinica k manjim. Fonološka se svjesnost prema Tomić (2013) dijeli na plitku i na duboku. Sam razvitak kreće od plitke koja se odnosi na to da djeca prepoznaju slogove i različite foneme, a duboka podrazumijeva da djeca mogu raščlanjivati riječi na foneme. Upravo ova podjela na plitku i duboku osjetljivost koristi se kao ključni elementi podjele na fonološku i fonemsku osjetljivost. Fonološka svijest, odnosno osjetljivost podrazumijeva „rašćlanjivanje govorne riječi na jedinice veće od fonema“ dok se s druge strane fonemska osjetljivost odnosi na „rašćlanjivanje riječi na foneme.“ (Tomić, 2013). Također fonemska se svijest razlikuje od fonološke i po tome što fonemska uspostavlja vezu između slova i glasova, a fonemska se svijest odnosi na „slušnu i oralnu manipulaciju glasovima“ (Sindik, Pavić, 2009 prema Snider, 1995). Upravo fonološka i fonemska svijest zajedno čine fonološku svjesnost. Četiri su koraka na kojima se razvija fonološka svjesnost – svijest o rimi, silabička, intersilabička i fonemska svijest (Tomić, 2013 prema Pufpaff, 2009). Temeljna se razina, svijest o rimi, javlja već s tri godine pa se ostale postupno javljaju (Sindik, Pavić, 2009). Ove razine svjesnost ne utječu na veličinu riječi već ovisi o zadacima kojima se ispituju. Upravo se pomoću tih zadataka određuje razvojni redoslijed razina fonološke osjetljivosti. U tablici 1. prikazano je kojim se zadacima ispituju razine fonološke svijesti te primjeri određenih zadataka.

Tablica 1 Redosljed razvoja fonološke osjetljivosti (Tomić, 2013 prema Pufpuff, 2009).

Razina fonološke osjetljivosti	Jezična jedinica	Zadatak	Primjer
Svijest o rimi	Rima	Zamjećivanje (engl. Detection)	Rimuje li se <i>rak</i> s <i>lak</i> ?
	Rima	Stvaranje	Promijeni prvi glas u riječi <i>rak</i> da bi dobio riječ koja se rimuje
	Rima	Govorenje	Reci mi riječ koja se rimuje s <i>rak</i>
	Rima	Prepoznavanje	Koja se riječ rimuje s <i>rak</i> ? <i>Pas-miš-lak</i>
	Rima	Izbacivanje uljeza	Koja se riječ ne rimuje s ostalima? <i>Rak-lak-pas</i>
Silabička svijest	Slog	Spajanje	Koja je ovo riječ? Slušaj! <i>Pro-zor</i>
	Rečenica	Raščlanjivanje	Koliko riječi ima u rečenici: <i>Dječak ima plavi šešir</i> ?
	Slog	Raščlanjivanje	Koliko ima slogova u riječi <i>čarapa</i> ?
	Slog	Brisanje (složenice)	Slušaj. <i>Autopraonica</i> . Koja riječ ostane ako izbacimo auto?
Intersilabička svijest	Slog	Brisanje (višesložne riječi)	Slušaj. <i>Crvenač</i> . Koja riječ ostane ako izbrišemo crven?
	Fonem	Spajanje	Koja je ovo riječ? P-a-s
	Fonem-riječ	Prepoznavanje inicijalnog fonema	Počinje li <i>miš</i> s /m/?
	Fonem-riječ	Prepoznavanje finalnog fonema	Završava li <i>pas</i> sa /s/?
	Fonem-riječ	Prepoznavanje položaja fonema u riječi.	Slušaj m. <i>Miš</i> . Počinje li riječ s /m/ ili završava s /m/?
Fonemska svijest	Fonem-riječ	Prepoznavanje fonema i položaj fonema u riječi.	Slušaj m. <i>Pas</i> . Počinje li riječ s /m/ ili završava ili uopće nema /m/?
	Riječ-riječ	Prepoznavanje istog fonema u inicijalnom položaju.	Počinje li <i>riba</i> istim glasom kao i <i>rak</i> ?
	Riječ-riječ	Prepoznavanje različitog fonema u inicijalnom položaju.	Slušaj. <i>Rak</i> . Koja riječ počinje drugačije od <i>rak</i> ? <i>Riba - pas - ruka</i>
	Riječ-riječ	Prepoznavanje izbrisanog fonema	Reci <i>vrata</i> . Reci <i>vrat</i> . Kojeg glasa nema u <i>vrat</i> , a ima u <i>vrata</i> .
	Riječ-riječ	Prepoznavanje istog fonema u finalnom položaju	Završava li <i>tanjur</i> istim glasom kao i <i>papir</i> ?
	Riječ-riječ	Prepoznavanje različitog fonema u finalnom položaju.	Slušaj. <i>Tanjur</i> . Koja riječ završava drugačije od <i>tanjur</i> ? <i>Papir - pas - motor</i>
	Fonem	Prepoznavanje (inicijalna pozicija)	Kojim glasom počinje riječ <i>riba</i> ?
	Fonem	Prepoznavanje (finalna pozicija)	Kojim glasom završava riječ <i>rak</i> ?
	Fonem	Prepoznavanje (medijalna pozicija)	Koji je glas u sredini u riječi <i>pas</i> ?
	Fonem	Brojanje	Koliko glasova čuješ u riječi <i>pas</i> ?
	Fonem	Raščlanjivanje	Reci <i>rak</i> glas po glas.
	Fonem	Brisanje - finalna pozicija	Slušaj. <i>Tanjur</i> . Ponovi. Sad reci <i>tanjur</i> bez /r/.
	Fonem	Brisanje - inicijalna pozicija	Slušaj. <i>Roda</i> . Ponovi. Sad reci <i>roda</i> bez /r/.
	Fonem	Brisanje - prvi konsonant u skupini	Slušaj. <i>Slon</i> . Ponovi. Sad reci <i>slon</i> bez /l/.
Fonem	Brisanje - drugi konsonant u skupini	Slušaj. <i>Stol</i> . Ponovi. Sad reci <i>stol</i> bez /t/.	
Fonem	Supstitucija	Reci <i>rak</i> . Sad umjesto /r/ reci /l/.	
Fonem	Zamjena redosljeda	Reci <i>da</i> . Sad zamijeni /d/ i /a/.	

Kao što je vidljivo iz tablice, silabička se svijest razvija prije intersilabičke. No bitno je naglasiti kako je silabička temelj za razvoj intersilabičke svijesti, ali i da silabička svijest neće završiti kada se pojavi svijest o manjoj jedinici (Tomić, 2013). Također može se zaključiti kako sve razine fonološke osjetljivosti utječu jedna na drugu.

Blaži i sur. (2011) smatraju da se fonološka svjesnost razvija za vrijeme predškolskog razdoblja, a zadnja razina razvija između 5. i 6. godine. Upravo se ta posljednja faza očituje u tome da djeca koriste foneme koji čine određenu riječ tako da raščlanjuje ili stapa foneme. Što se tiče zahtjevnosti pojedinih elemenata fonološke svjesnosti, neki autori navode kako su prvi znakovi fonološke svjesnosti razumijevanje rime i aliteracije (Sindik i Pavić 2009). Posokhova naglašava da se fonološka svjesnost ne razvija spontano te da ju je potrebno ciljano razvijati kroz igru u predškolskoj dobi (2010: 112). Fonološka se svjesnost može kod djece poticati različitim igrama uz asistenciju roditelja, baka i djedova, ali i odgojitelja u vrtićima.

3. Glasovna analiza i sinteza

Glasovna analiza i sinteza, kao dio fonološke svjesnosti, znatno su manje istraživani nego fonološka svjesnost u cjelini. Starc i suradnici navode kako se glasovna analiza ili raščlamba te glasovna sinteza ili stapanje poboljšavaju u dobi od 6 do 7 godina (2004: 158). Dijete urednog jezično-govornog razvoja u toj dobi može izdvojiti prvi i zadnji glas u riječi, rastaviti riječ na glasove te spojiti glasove u smislenu riječ (Andrešić, 2010:18). Glasovna raščlamba, glasovno stapanje i baratanje fonemima su vještine koje djeca razvijaju i tijekom školskog razdoblja (Blaži i sur., 2011:15 prema Castle i sur.,1994). Dakle, dijete će prvo ovladati osnovnim zadacima glasovne analize i sinteze, a zatim složenijim zadacima kao što je ispuštanje ili zamjena fonema (Kolić-Vehovec, 2003). Glasovna analiza u pogledu segmentiranja na slogove smatra se relativno lakim zadatkom za ispitivanje fonološke svjesnosti, dok je „segmentiranje riječi u glasove mnogo zahtjevniji zadatak, kojeg uspješno rješava tek 70 % šestogodišnjaka“ (Kolić-Vehovec, 2003). Sindik i Pavić također govore kako se glasovna sinteza „pokazala kao jedan od najlakših testova fonološke svjesnosti za djecu predškolske dobi“ (2009). Različiti autori različito govore o povezanosti vještine čitanja sa sposobnosti glasovne analize i sinteze. Sindik i Jović navode kako usvajanje vještine čitanja utječe na sazrijevanje fonološkog sustava, dakle i na glasovnu analizu i sintezu (2009). S druge strane, Kolić Vehovec navodi „da bi naučili da grafemi predstavljaju foneme, djeca moraju biti u stanju da izgovorene riječi rastave na odgovarajuće fonološke segmente“ (2003). Čudina – Obradović, u svom istraživanju 1999. godine je došla do značajne povezanosti zadataka glasovne analize i sinteze s točnosti i brzinom čitanja (Kolić Vehovec, 2003).

4. Fonološke igre

Upravo su igre medij pomoću kojega djeca istražuju i spoznaju svijet koji ih okružuje. Šego (2009) smatra kako je djeci prilikom igre potrebno ponuditi različite igračke kako bi moglo, slušajući zvukove, ponavljati ono što čuju te kreirati i druge zvukove. Pomoću igara dijete postupno ulazi u svijet odraslih i istražuje ga te mu pruža mogućnost uživanja, kretanja i razgovor s ostalim sudionicima igre (Aladrović Slovaček i sur. 2013). Najčešće se igre razvrstavaju u tri skupine – funkcionalne, simboličke igre i igre s pravilima. Funkcionalna igra, kao što joj i samo ime kaže, definira se kao igre s djetetovim novim funkcijama koje s godinama sazrijevaju poput osjetilnih, perceptivnih i mnogih drugih. Simbolička je igra poznata još pod

nazivom igra uloga. To su igre u kojima se dječaci igraju da su očevi, a djevojčice da su majke. Igre s pravilima su igre u kojima djeca moraju izvršiti određeni zadatak, ali pod određenim uvjetima. U ovoj vrsti igre dijete „ovladava elementima kulture, ali sudjeluje u stvaranju novih“ (Rajić i Petrović-Sočo, 2015). Pomoću igara dijete postupno ulazi u svijet odraslih i istražuje ga te mu pruža mogućnost uživanja, kretanja i razgovor s ostalim sudionicima igre (Aladrović Slovaček i sur. 2013). Različite se igre često temelje na izmišljenim idejama i pravilima koje zahtijevaju svojevrsnu kreativnost. Prema tome, kreativnost možemo definirati kao „sposobnost koja uključuje uočavanje, doživljavanje i proizvodnju različitih i neobičnih ideja“ (Aladrović Slovaček, 2018:11). Jezične su igre, vrste igara u kojima se djeci, ali i odraslima pruža mogućnost da krše pravila jezika ili da ovladaju istim (Peti-Stanić i Velički, 2008). S jedne strane se djeca igraju, a s druge strane doživljavaju igru ozbiljno jer isprobavaju nešto novo, tj. koriste se različitim sredstvima kako bi proizveli nešto u jeziku. Cilj ovakvih igara jest da djeca svladaju jezik, da ih se potiče na usmeno izražavanje, ali im se pomaže i u svladavanju gramatike i ostalih jezičnih elemenata. Upravo ovakvo učenje kroz igru ne zamara djecu jer je igra svojstvena djelatnost svakome djetetu te mu omogućuje da brže i uz manje napora ovlada određenim jezičnim elementom. Postoje različite vrste jezičnih igara koje potiču djecu da uvježbaju određeni gramatički sadržaj, ali i igre koje uvježbavaju određenu jezičnu djelatnost. Igre koje potiču razvoj jezičnih djelatnosti su igre slušanja, govorenja, čitanja i pisanja dok su igre koje uvježbavaju gramatički sadržaj – fonološke, morfološke, sintaktičke, leksičke i pravopisne igre (Aladrović Slovaček, 2018). Fonološke su igre izvrstan način kako potaknuti dijete na pravilan i točan izgovor glasova. Prilikom tih fonoloških igara učitelj, odnosno odgajatelj ispravlja dijete tijekom igre kako bi što točnije izgovorio, a dijete to ne primjećuje kao ispravljanje. Cilj ovakvih igara jest „potaknuti glasovnu osjetljivost, osvještavati izgovor pojedinih glasova, poticati glasovnu analizu i sintezu, osvještavati ispravno naglašavanje riječi te koristiti pravilnu intonaciju“ (Aladrović Slovaček, 2018). Upravo zato, u ovom istraživanju za provjeru glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime, koristile su se igre a ne upitnici za provjeru. Za provjeru prepoznavanja rime s djecom se igrala igra *Rima, rima, rima*. Za provjeru glasovne analize na razini slogova djeci je pokazana igra *Ritmička imena*. *Glasovni izlet* jest igra kojom se provjeravalo čuje li dijete prvi glas u riječi, a za glasovnu analizu i sintezu na razini prepoznavanja pojedinačnih glasova u riječi djeca su igrala igru *Reći ću ti tiho, reci mi glasno*.

5. Cilj, problemi i hipoteze istraživanja

Temeljni cilj ovoga istraživanja je ispitati stavove odgojitelja o provedbi jezičnih aktivnosti koje potiču fonološku osjetljivost, odnosno glasovnu analizu i sintezu. S obzirom na cilj istraživanja postavljeni su slijedeći problemi i njima pripadajuće hipoteze istraživanja:

1. Ispitati stavove odgojitelja o provedbi jezičnih igara i drugih jezičnih aktivnosti u razdoblju vrtićke i predškolske dobi.

Hipoteza: Odgojitelji imaju pozitivan stav o provedbi jezičnih igara i drugih jezičnih aktivnosti u razdoblju vrtićke i predškolske dobi.

2. Ispitati stavove odgojitelja o provedbi igara vezanih uz razvoj glasovne analize i sinteze.

Hipoteza: Odgojitelji imaju pozitivan stav o provedbi igara vezanih uz razvoj glasovne analize i sinteze.

3. Ispitati stavove odgojitelja o važnosti i načinima provedbe aktivnosti vezanih za razvoj glasovne osjetljivosti.

Hipoteza: Odgojitelji imaju pozitivan stav o važnosti i načinima provedbe aktivnosti vezanih uz razvoj glasovne osjetljivosti.

4. Ispitati postoji li statistički značajna razlika u stavovima ispitanika obzirom na dob, godine staža te posebni program koji provode u grupi.

Hipoteza: Ne postoji statistički značajna razlika u stavovima ispitanika obzirom na dob, godine staža te posebni program koji provode u grupi.

5. Ispitati uspješnost u provedbi igara za razvoj glasovne osjetljivosti, glasovne analize i sinteze te prepoznavanja rime.

Hipoteza: Odgojitelji su uspješni u provedbi igara za razvoj glasovne osjetljivosti, glasovne analize i sinteze te prepoznavanja rime.

Odgojitelji imaju pozitivne stavove o provedbi tih vrsta igara te su u tome i uspješni.

6. Ispitati uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime obzirom na spol, obrazovanje roditelja, integrirani engleski program u grupi te strukturu obitelji.

Hipoteza: Pretpostavlja se da su djevojčice uspješnije u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime. Pretpostavlja se da su djeca obrazovanijih roditelja uspješnija u tim igrama. Pretpostavlja se da su djeca koja pohađaju integrirani engleski program uspješnija u igrama. Pretpostavlja se da su jedina djeca ili prva djeca u obitelji uspješnija u jezičnim igrama od drugorođene djece.

7. Ispitati uspješnost primjene jezičnih igara koje su usmjerene poticanju glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime.

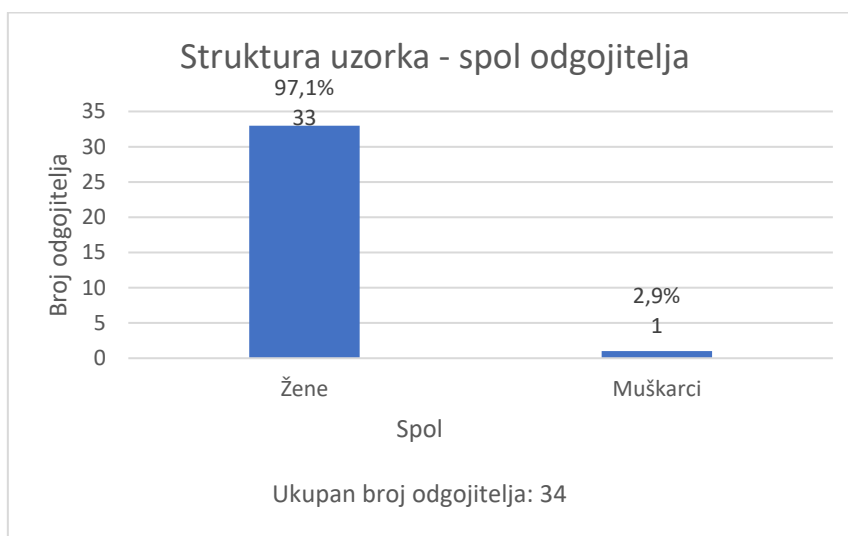
Hipoteza: Jezične igre usmjerene poticanju glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime uspješno se primjenjuju u grupi.

6. Metoda istraživanja

6.1. Uzorak

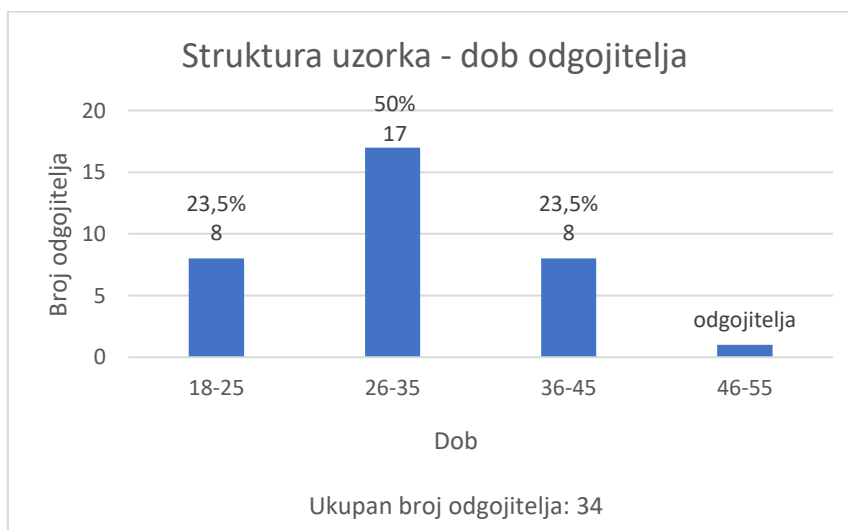
U prvom dijelu istraživanja sudjelovalo je 34 odgojitelja od kojih je bilo 33 odgojiteljice te jedan odgojitelj.

Grafikon 1. Prikaz uzorka s obzirom na spol odgojitelja

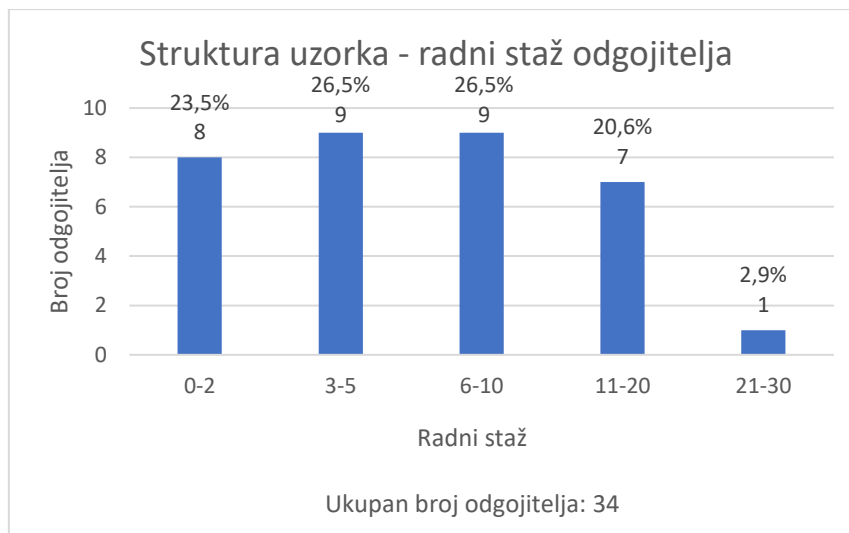
S obzirom na dob, u istraživanju je sudjelovalo 8 ispitanika u dobi od 18 do 25 godina, 17 ispitanika u dobi od 26 do 35 godina, 8 ispitanika u dobi od 36 do 45 godina te jedan ispitanik u dobi od 46 do 55 godina.

Grafikon 2. Prikaz uzorka s obzirom na dob odgojitelja

S obzirom na radni staž 8 ispitanika ima 0 do 2 godine radnoga staža, 9 ispitanika ima 3 do 5 godina radnoga staža, 9 ispitanika ima 6 do 10 godina radnoga staža, 7 ispitanika ima 11 do 20 godina radnoga staža te jedan ispitanik ima 21 do 30 godina radnoga staža.

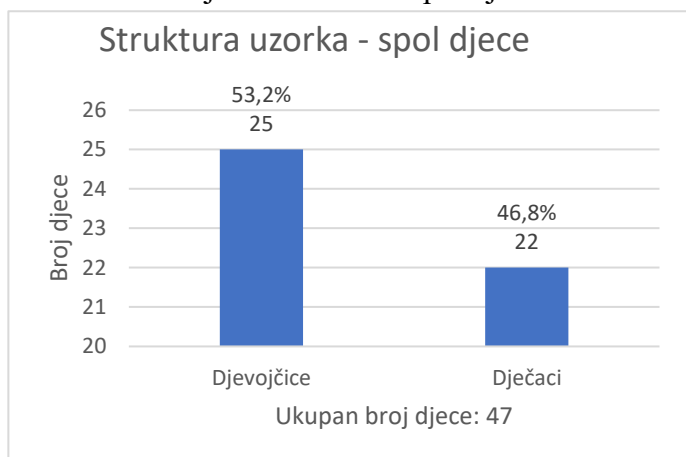
Grafikon 3. Prikaz uzorka s obzirom na godine radnoga staža odgojitelja

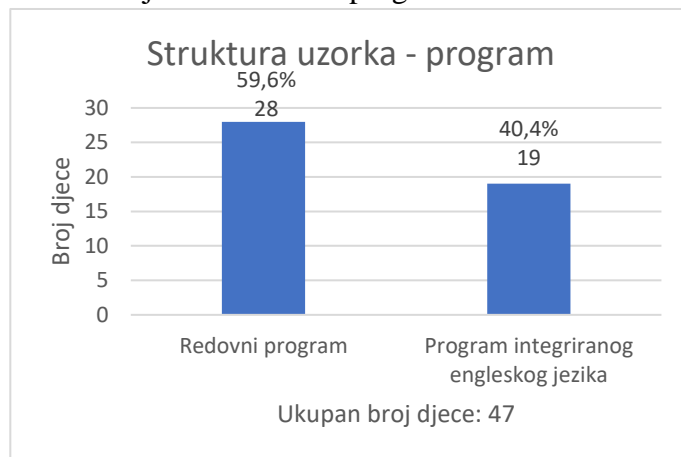
Drugi dio istraživanja proveden je u 2 zagrebačka dječja vrtića te 4 različite grupe predškolske djece, od kojih su 2 grupe bile mješovite s integriranim engleskim programom, a 2 grupe s redovitim programom predškole. Djeca su u istraživanje odabrana nasumičnim odabirom.

U istraživanju je sudjelovalo 47 djece u dobi od 6 godina i mjesec dana do 7 godina i 5 mjeseci. Prosječna dob djece je 6 godina i 9 mjeseci. Od 47 ispitanika 25 je bilo djevojčica i 22 dječaka te ih je 28 pohađalo redovni program, a 19 program integriranog engleskog jezika.

Grafikon 4. Prikaz uzorka – drugi dio istraživanja s obzirom na spol djece

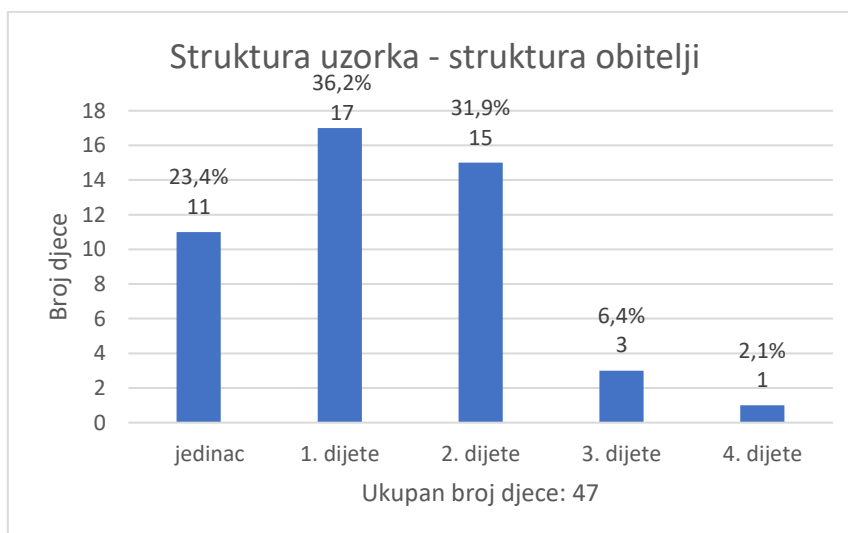

Grafikon 5. Prikaz uzorka – drugi dio istraživanja s obzirom na program

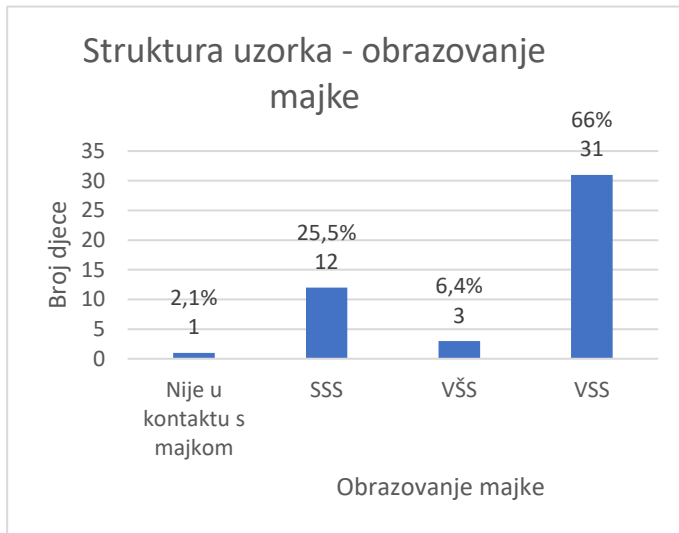
Također, među ispitanicima se utvrdilo 11 djece jedinaca, 17 djece koja su prvo dijete u obitelji, 15-ero druge djece po redu, 3 ih je treće dijete u obitelji te jedno koje je 4. dijete u obitelji.

Grafikon 6. Prikaz uzorka – drugi dio istraživanja s obzirom na strukturu obitelji

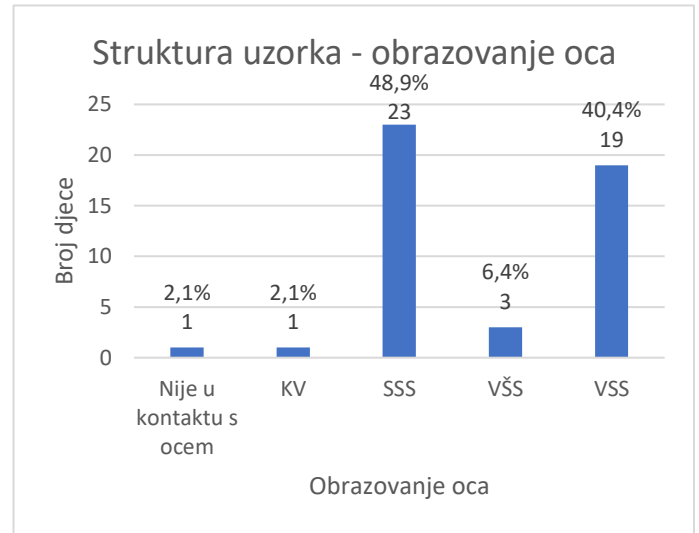

S obzirom na obrazovanje majki, 12-ero je djece majki srednje stručne spreme, 3 je djece majki više stručne spreme, 31 je dijete majki visoke stručne spreme te jedno ne živi i nema kontakt s majkom. Obzirom na obrazovanje očeva jedno je dijete oca kvalificiranog radnika, 23 je djece oca srednje stručne spreme, 3 je djece oca više stručne spreme, 19 je djece oca visoke stručne spreme te također jedno dijete nije u kontaktu s ocem. U istraživanju je također sudjelovalo dvoje dvojezične djece.

Grafikon 7. Prikaz uzorka – drugi dio istraživanja s obzirom na obrazovanje majke

Grafikon 8. Prikaz uzorka – drugi dio istraživanja s obzirom na obrazovanje oca

Treći dio istraživanja proveden je u dvije mješovite skupine. U jednoj mješovitoj skupini dob djece varirala je od 4 do 6 godina, a u drugoj od 3 do 7 godina. U obje skupine provodi se cjelodnevni program engleskog jezika, te je sveukupno sudjelovalo 26 djece.

6.2. Instrumenti

Za prvi dio istraživanja kao instrument koristio se online upitnik za odgojitelje. Upitnik se sastojao od 47 pitanja od kojih je bilo 42 pitanja zatvorenog tipa te 5 pitanja otvorenog tipa (upitnik je u prilogu).

U upitniku za odgojitelje tražila se procjena na skali od 1 do 5 koliko često provode sljedeće igre u vlastitoj skupini: čitanje priča ili slikovnica, izgovaranje brojalica, igre slaganja riječi, igre prepoznavanja slova po predlošku, igre prepoznavanja glasova u riječi, igre rastavljanja riječi na slogove, dramske igre i simboličnu igru kao poticaj na slobodno izražavanje.

Osim toga, u pitanjima koja su slijedila odgojitelji su na skali od 1 do 5 trebali procijeniti koliko se slažu s određenim tvrdnjama.

U drugom dijelu istraživanja provodile su se četiri igre s djecom predškolske dobi te se gledao prvi rezultat. Igre su preuzete iz dvaju priručnika Kreativne jezične igre te Jezične igre za velike i male. Pravila igara su prilagođena dobi djece te ciljevima istraživanja.

Naziv prve igre je Ritmička imena (Peti Stanić, Velički, 2008:39). S djecom se dogovara ritam u kojem se 2 puta pljesne, jednom lupi lijevom nogom o pod, jednom desnom. Ritam se ponavlja te mijenja dok sva djeca ne uđu u ritam. Zatim se dodaje zadatak: voditelj na pljeskanje izgovara svoje ime u slogovima, a na udarce nogom o pod ime djeteta koje je slijedeće. Primjer: Voditeljica se zove Nikolina, a dijete do nje Marija. Voditeljica uz pljeskanje izgovara Ni-ko-li-na, a uz lupkanje nogama Ma-ri-ja. Zatim Marija uz pljeskanje izgovara Ma-ri-ja, a uz lupkanje nogama Te-o, itd.

Druga igra korištena u istraživanju jest Glasovni izlet (Aladrović Slovaček, 2018: 23). Voditelj igre objašnjava kako danas svi zajedno idu na izlet. S djecom dogovori kamo idu na izlet: u šumu, u park, na more, na skijanje...Kada su dogovorili mjesto kamo idu, voditelj objašnjava: Svatko može sa sobom ponijeti jednu stvar, a voditelj će mu reći je li mu ta stvar korisna ili nije. Kako bi znali što trebaju ponijeti trebaju jako pažljivo slušati jedni druge da bi mogli shvatiti što ponijeti. Važno je reći svoje ime i što će ponijeti, a potom slušati je li to korisno za izlet ili nije. Korisno će biti ako ponese nešto što počinje istim slovom kao i njegovo ime. Primjer: Voditelj se zove Mario. On govori: Ja sam Mario i sa sobom ću ponijeti mrkvu. Što ćeš ti ponijeti Ivana? Ja sam Ivana i ja ću na izlet ponijeti iglu.

Treća igra je igra slovkanja Reći ću ti tiho, reci mi glasno (Peti-Stanić, Velički, 2008:35). Djeca sjedaju u krug kao za igru pokvareni telefon. Voditelj objašnjava, reći ću ti tiho, a ti reci glasno koju riječ si čuo. Zatim voditelj izvlači karticu sa sličicom npr, kuće te šapće djetetu na uho K-U-Ć-A a dijete treba na glas izgovoriti riječ koju mu je voditelj slovkao: KUĆA. Istim principom djeca dalje igraju: izvlače karticu sa slikom te trebaju pojam koji je na slici slovcati na uho djetetu desno od sebe, a on tu riječ izgovara na glas. Zatim to dijete izvlači karticu te slovka slijedećem djetetu na uho. Ako je starija grupa, djeca se mogu podijeliti u skupine i mogu se brojati točno izgovorene riječi te proglasiti pobjednik.

Posljednja igra je Rima, rima, rima (Aladrović Slovaček, 2018:29). Djeca se mogu podijeliti u skupine ili se može igrati u krugu. Voditelj zadaje prvu riječ, a djeca redom smišljaju riječ koja se rimuje sa zadanom riječi. Ako se neko dijete ne može sjetiti riječi koja se rimuje, može izmisliti nonsens, ali važno je da se rimuje. Dijete koje nije dalo rimu ispada iz igre. S mlađom djecom može se igrati tako da se izvlače figurice ili sličice pa djeca smišljaju rimu. Na primjer, igra u krugu: voditelj zadaje riječ – ruka, a zatim djeca redom nadodaju rimu: kuka,

luka, muka, tuka, buka... dozvoljen je i nonsens: šluka, truka, zuka... Ako se igra sa izvlačenjem sličica/figurica, svako dijete izvlači svoju i dodaje: kuća-tuća, stolac-kolac, kiša-miša...

Treći dio istraživanja provodili su odgojitelji sa svojom skupinom djece te su igrali igre koje su služile za ispitivanje djece predškolaca navedene u drugom dijelu istraživanja. Uz upute kako provoditi igre odgojitelji su dobili i jedan upitnik koji je sadržavao 11 pitanja otvorenog tipa. Upitnik se bazirao na općim pitanjima o skupini, dječjim dojmovima te napretku djece (upitnik je u prilogu).

7. Rezultati

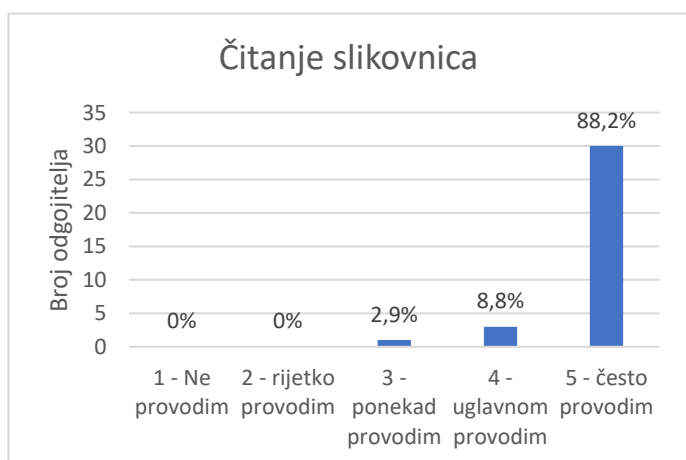
7.1. Ispitati stavove odgojitelja o provedbi jezičnih igara i drugih jezičnih aktivnosti u razdoblju vrtićke i predškolske dobi

Prvi cilj ovog istraživanja bio je ispitati stavove odgojitelja o provedbi jezičnih igara i drugih jezičnih aktivnosti u razdoblju vrtićke i predškolske dobi uz hipotezu da odgojitelji imaju pozitivan stav o provedbi jezičnih igara i drugih jezičnih aktivnosti u razdoblju vrtićke i predškolske dobi.

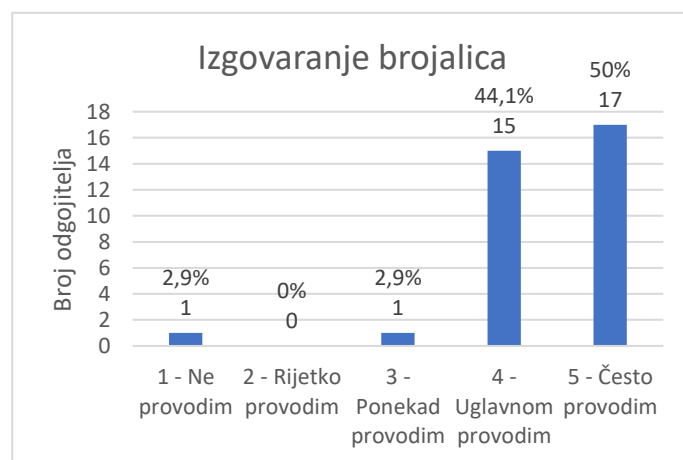
U upitniku za odgojitelje tražila se procjena na skali od 1 do 5 koliko često provode sljedeće igre u vlastitoj skupini: čitanje priča ili slikovnica, izgovaranje brojalica, dramske igre i simboličnu igru kao poticaj na slobodno izražavanje.

Prema rezultatima upitnika, u odgojiteljskim skupinama najviše se provode aktivnosti čitanja priča ili slikovnica i igre izgovaranja brojalica. Čak 30 od 34 odgojitelja, tj. 88,2 %, često provodi aktivnosti čitanja priča ili slikovnica. Igre izgovaranja brojalica uglavnom provodi 44,1 % odgojitelja, a često provodi 50% odgojitelja što zajedno čini 94,1 % odgojitelja koji provode ovu igru u skupini.

Grafikon 9. Koliko često odgojitelji provode aktivnosti čitanja priča ili slikovnica

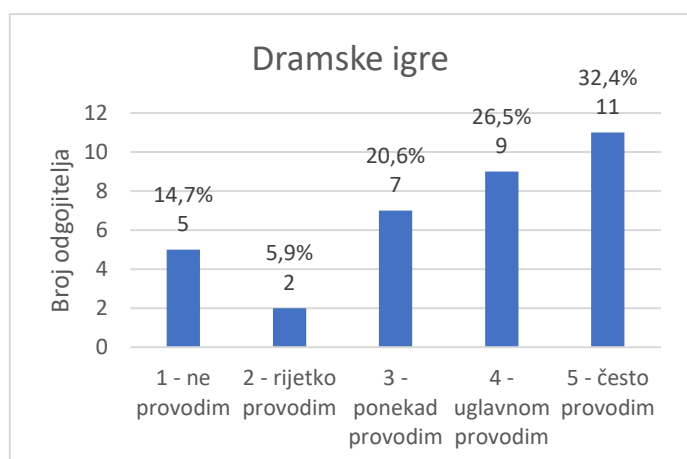

Grafikon 10. Koliko često odgojitelji provode aktivnosti izgovaranja brojalica

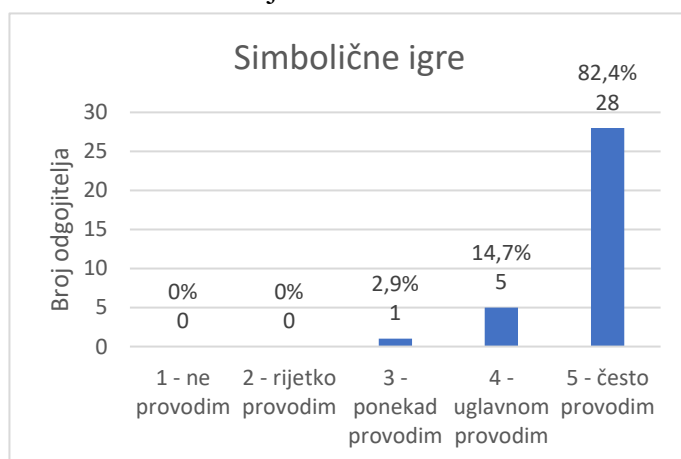

Više od polovice odgojitelja (58,9 %) provodi dramske igre uglavnom ili često, nešto više od četvrtine (26,5 %) provodi ponekad ili rijetko, a skoro 15 % nikad ne provodi dramske igre u svojoj skupini, što znači da se, uz igre prepoznavanja slova po predlošku, dramske igre najmanje provode u skupini. Za razliku od dramskih igri, simbolične igre kao poticaj na slobodno izražavanje 82,4 % odgojitelja često provode u svojoj skupini 14,7 % uglavnom provode što u zbroju daje 97,1 % odgojitelja koji uglavnom ili često provode ovu aktivnost u svojoj skupini.

Grafikon 11. Koliko često odgojitelji provode dramske igre

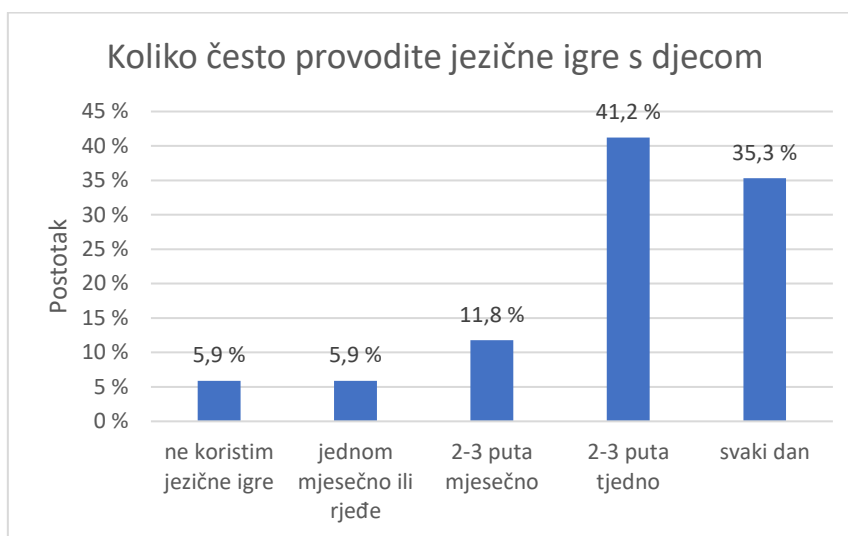

Grafikon 12. Koliko često odgojitelji provode simboličnu igru kao poticaj za slobodno izražavanje

Na pitanje koliko često provode jezične igre s djecom 35,3 % odgojitelja provodi jezične igre svaki dan, 41,2 % dva do tri puta tjedno što zajedno čini 76,5 % odgojitelja koji često provode jezične igre u grupi. 11, 8 % odgojitelja jezične igre provode dva do tri puta mjesečno, 5,9 % ih provodi jednom mjesečno ili rjeđe te također 5,9 % ih ne provodi uopće.

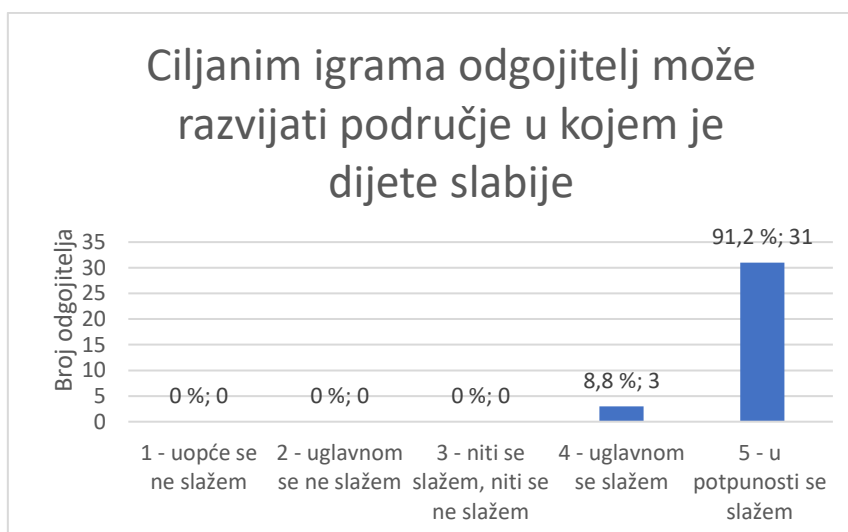
Grafikon 13. Koliko često provodite jezične igre s djecom

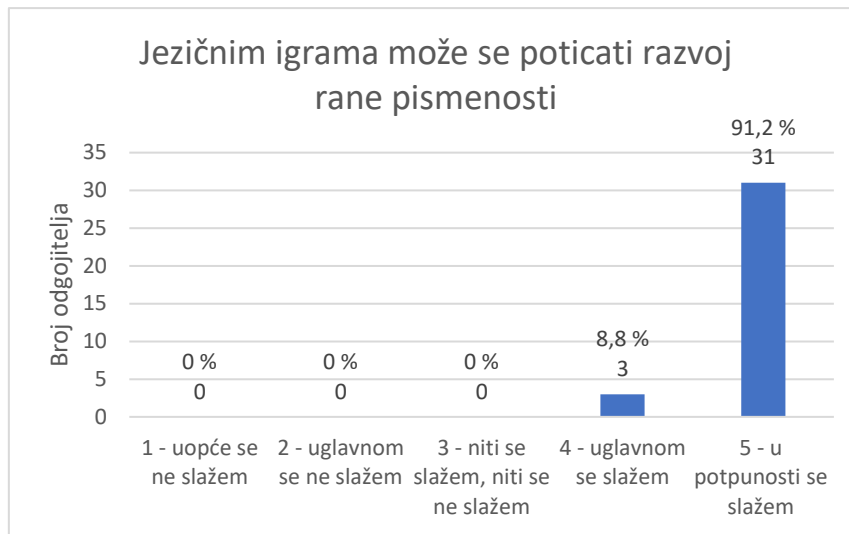
Osim provedbe, odgojitelji su bili upitani i o općenitim stavovima o jezičnim igrama. Vlastite stavove procjenjivali su skalom od 1 (uopće se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem).

Više od 90 % odgojitelja u potpunosti se slaže kako ciljanim igrama odgojitelj može razvijati područje u kojem je dijete slabije, kako se jezičnim igrama može se poticati razvoj rane pismenosti, kako jezične igre pomažu djeci da lakše usvoje hrvatski jezik. Nešto manje od 90 % u potpunosti se slaže kako su jezične igre dobar medij za razvoj predčitačkih vještina.

Grafikon 14. Ciljanim igrama odgojitelj može razvijati područje u kojem je dijete slabije

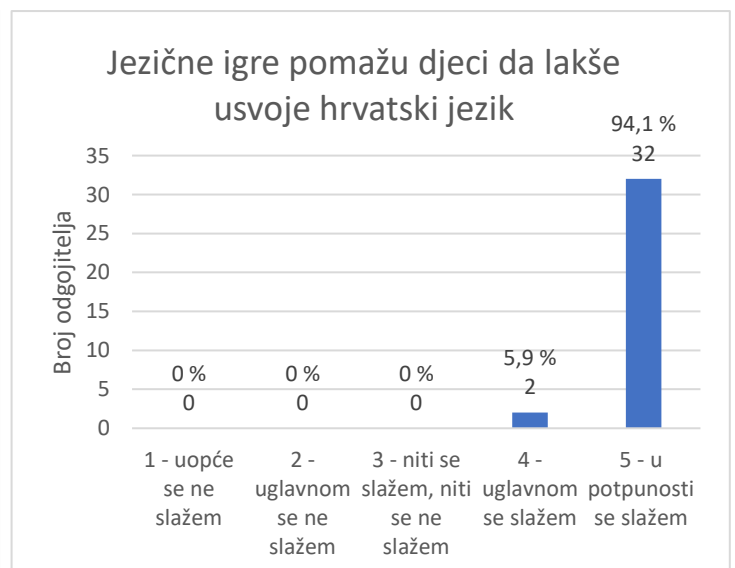
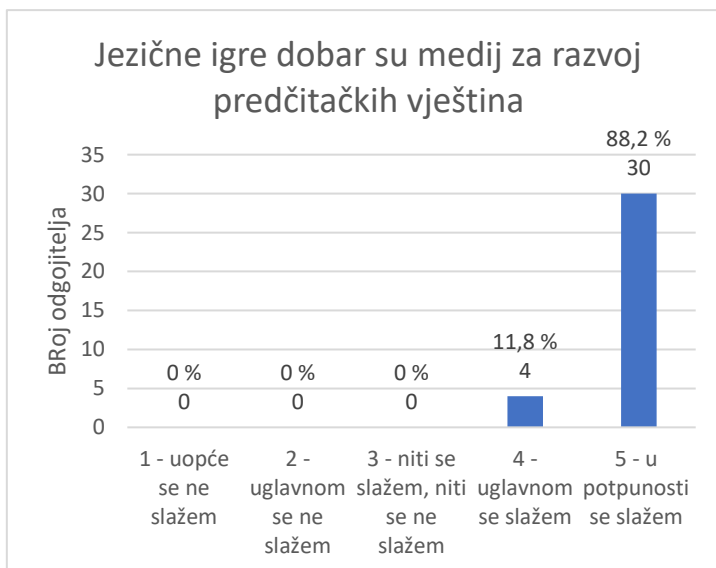

Grafikon 15. Jezičnim igrama može se poticati razvoj rane pismenosti.

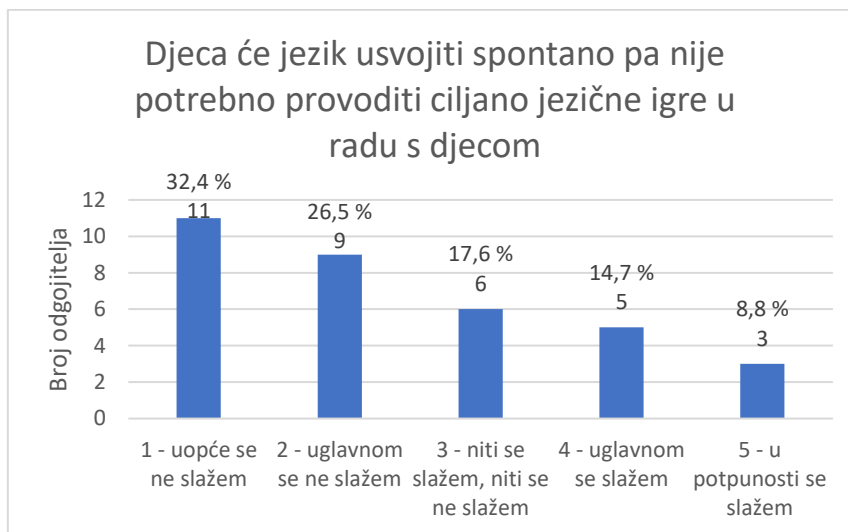

Grafikon 16. Jezične igre dobar su medij za razvoj predčitačkih vještina.

Grafikon 17. Jezične igre pomažu djeci da lakše usvoje hrvatski jezik.

Grafikon 18. Djeca će jezik usvojiti spontano pa nije potrebno provoditi ciljano jezične igre u radu s djecom

Kod pitanja smatraju li odgojitelji je li važnije razvijati neka druga područja kod djece od područja jezičnog razvoja, 20,6 % odgojitelja se uglavnom ili u potpunosti složilo, 47,1 % odgojitelja se uopće ili uglavnom nije složilo, dok je skoro trećina (32,4 %) odgojitelja ostalo suzdržano. Preko polovice odgojitelja (58,9 %) smatra da djeca neće jezik usvojiti spontano te da je potrebno provoditi ciljano jezične igre u radu s djecom. Više od četiri petine odgojitelja (82,3 %) uopće se ili uglavnom ne slaže s tvrdnjom da je jezične igre potrebno provoditi samo sa djecom koja kasne ili zaostaju u jezičnom razvoju. Dvije trećine odgojitelja (67,7 %) uopće ili uglavnom se ne slaže s tvrdnjom da je bolje da jezične igre s djecom provodi logoped.

Pitanje otvorenog tipa koje se odnosilo na prvi cilj zahtijevalo je razloge za pozitivan odgovor na pitanje smatraju li odgojitelji da su jezične igre važne u predškolskoj dobi. Najviše odgovora uključivalo je razvoj govora, vokabulara, obogaćivanje rječnika, usvajanje jezika, razvoj analize i sinteze, razvoj fonološke svjesnosti. Neki od odgovora koji nisu očekivani su: jačanje samopouzdanja, razvijanje mišića govornog aparata, razvijanje pažnje, izražavanje želja i potreba, razvoj socijalnih kompetencija, razvoj mašte, razvoj svijesti o jeziku. Od 34 ispitanika, samo 3 nije odgovorilo na ovo pitanje iako pitanje nije bilo obavezno što daje više od 90 % odgovora na to pitanje. Analizom odgovora na ovo pitanje vidljivo je da odgojitelji ne samo da imaju pozitivan stav o jezičnim igrama, nego da i promišljaju o jezičnim i drugim aspektima razvoja djeteta u svakodnevnom radu.

Drugo pitanje otvorenog tipa tražilo je neke od jezičnih igara koje odgojitelji provode s djecom. Na ovo pitanje nije odgovorilo 11 ispitanika, što je malo više od trećine. U odgovorima koji su dobiveni, najviše je rime (8 odgovora), zatim brojalice, igra „Na slovo“ i igre sa slogovima (po 6 odgovora), slijede igre „Kalodont“ i igre pogađanja zadnjeg glasa u riječi (po 2 odgovora). Neke od još navedenih igara su: „Brzalice“, „Malešnice“, „Premetaljke“, „Povezivanje riječi i slike“, „Vješala“, „Hoda, pliva, trči, leti“, „Pokvareni telefon“, „Ja kažem nečujno, ti kažeš glasno“ te dramske igre i igre zamišljanja.

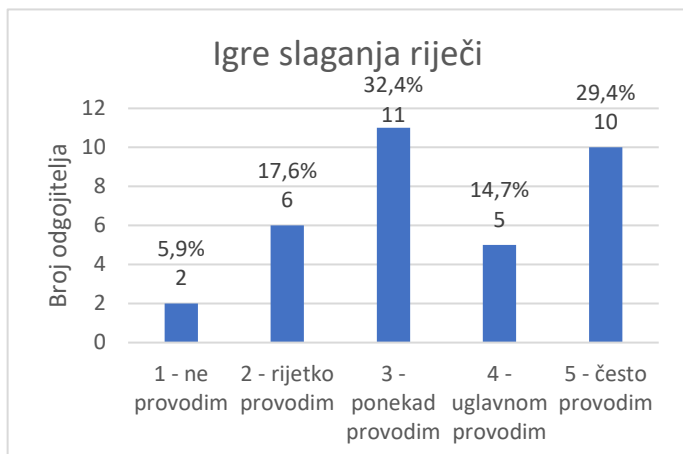
7.2. Ispitati stavove odgojitelja o provedbi igara vezanih uz razvoj glasovne analize i sinteze

Drugi cilj ovog istraživanja bio je ispitati stavove odgojitelja o provedbi igara vezanih uz razvoj glasovne analize i sinteze uz hipotezu da odgojitelji imaju pozitivan stav o provedbi igara vezanih uz razvoj glasovne analize i sinteze.

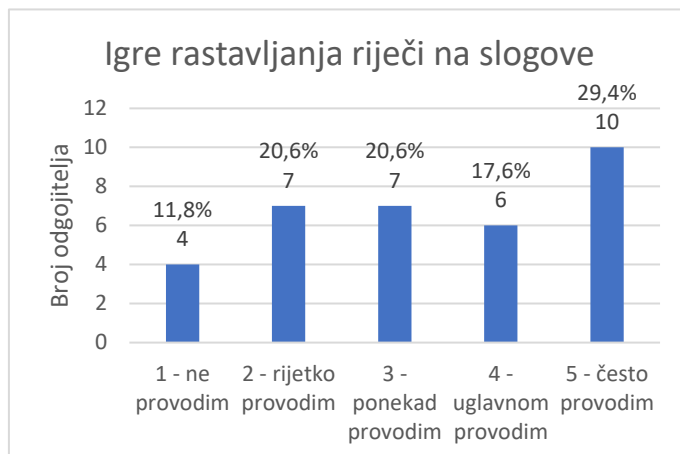
U upitniku za odgojitelje tražila se procjena na skali od 1 do 5 koliko često provode sljedeće igre u vlastitoj skupini: igre slaganja riječi te igre prepoznavanja slova po predlošku.

Kod igara slaganja riječi osjetan je pad provedbe u skupinama. Tek nešto manje od trećine odgojitelja (29,4 %) često provodi ovu aktivnost u skupini, dok trećina provodi samo ponekad (32,4 %). Manje od polovice odgojitelja (44,1 %) provodi ovu aktivnost uglavnom ili često, polovica (50 %) provodi aktivnost ponekad ili rijetko, a 5,9 % nikad ne provodi ovu aktivnost u skupini. Slično je i kod igara rastavljanja riječi na slogove. Tek nešto manje od trećine odgojitelja (29,4 %) često provodi ovu aktivnost u skupini. Manje od polovice odgojitelja (47 %) provodi ovu aktivnost uglavnom ili često, 41,2 % odgojitelja provodi ponekad ili rijetko, dok 11,8 % odgojitelja ove igre uopće ne provodi u skupini.

Grafikon 19. Koliko često odgojitelji provode igre slaganja riječi

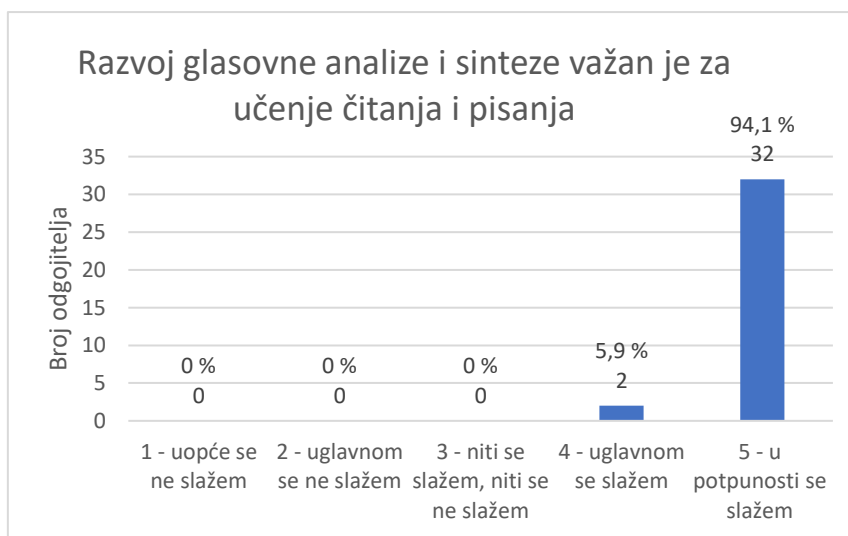

Grafikon 20. Koliko često odgojitelji provode igre rastavljanja riječi na slogove

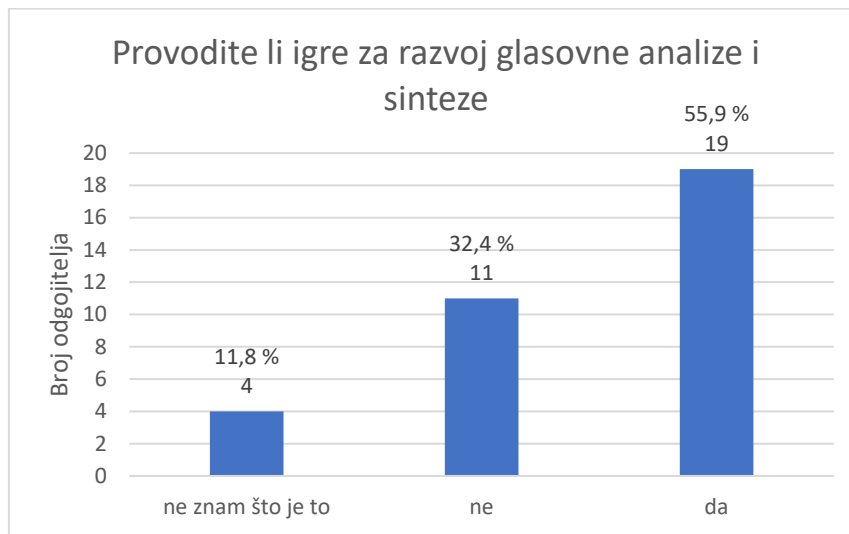
S tvrdnjom da je razvoj glasovne analize i sinteze važan za učenje čitanja i pisanja uglavnom ili u potpunosti se slažu svi ispitanici.

Grafikon 21. Razvoj glasovne analize i sinteze važan je za učenje čitanja i pisanja.

Na pitanje provode li igre za razvoj glasovne analize i sinteze nešto više od polovice (55,9 %) odgojitelja odgovara potvrdno, dok ostali ne provode (32,4 %) ili ne znaju što je to (11,8 %).

Grafikon 22. Provodite li igre za razvoj glasovne analize i sinteze

U pitanju otvorenog tipa mogu li odgojitelji navesti neke igre koje provode s djecom za razvoj glasovne analize i sinteze dobiveno je svega 5 odgovora. Odgovori glase: „Rastavljen na slogove“, „Riječ – početni i završni glas“, „Spojene riječi“, „Pjevam ti pjesmu“, „Nastavi riječ“. Jedan od odgovora navodi da se takve igre još ne provode zbog dobi djece (trogodišnjaci).

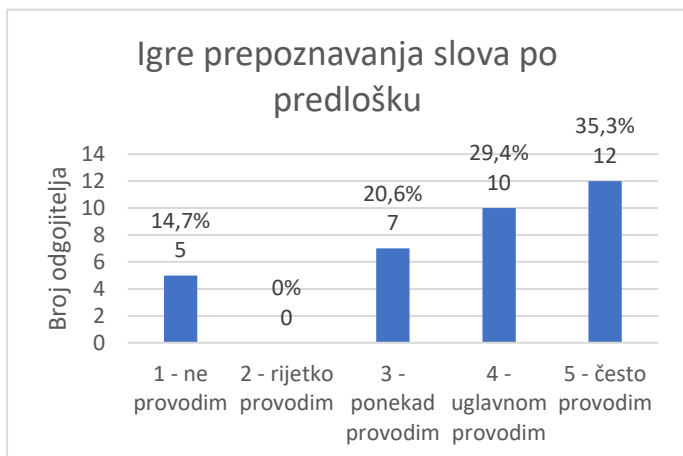
7.3. Ispitati stavove odgojitelja o važnosti i načinima provedbe aktivnosti vezanih za razvoj glasovne osjetljivosti

Treći cilj ovog istraživanja bio je ispitati stavove odgojitelja o važnosti i načinima provedbe aktivnosti vezanih za razvoj glasovne osjetljivosti uz hipotezu da odgojitelji imaju pozitivan stav o važnosti i načinima provedbe aktivnosti vezanih uz razvoj glasovne osjetljivosti.

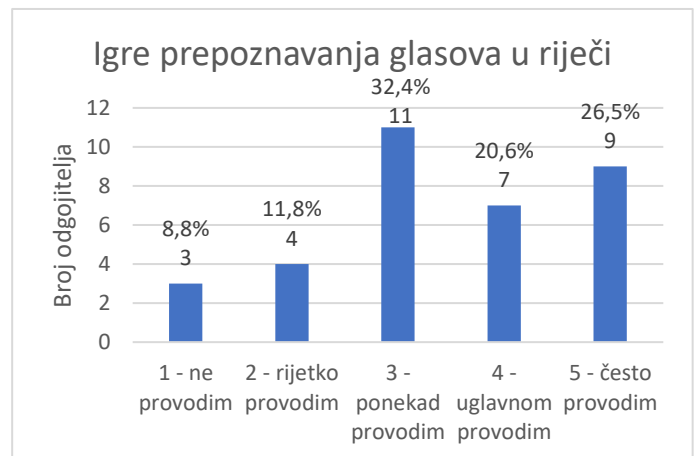
U upitniku za odgojitelje tražila se procjena na skali od 1 do 5 koliko često provode sljedeće igre u vlastitoj skupini: igre prepoznavanja glasova u riječi te igre rastavljanja riječi na slogove.

Igre prepoznavanja slova po predlošku često provodi nešto više od trećine odgojitelja (35,6 %), uglavnom provodi nešto manje od trećine (29,4 %) što ukupno daje 65 % odgojitelja koji uglavnom ili često provode ovu aktivnost. Postotak odgojitelja koji uopće ne provode ovu aktivnost je skoro 15 %, što je jednako postotku neprovođenja dramskih igri te najviše među ispitivanim aktivnostima. Igre prepoznavanja glasova u riječi uglavnom ili često provodi gotovo polovica odgojitelja (47,1 %) dok trećina (32,4 %) provodi tek ponekad. Petina odgojitelja (20,1 %) ovu aktivnost provodi rijetko ili nikad.

Grafikon 23. Koliko često odgojitelji provode igre prepoznavanja slova po predlošku

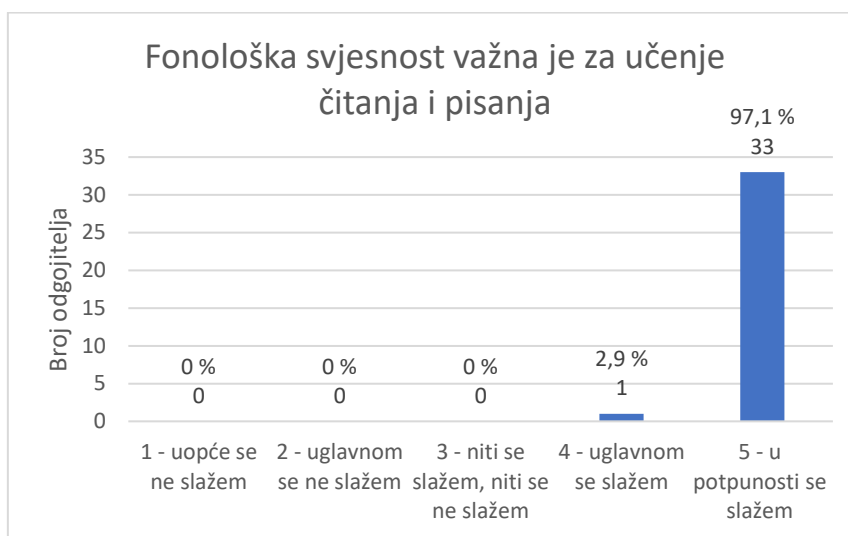

Grafikon 24. Koliko često odgojitelji provode igre prepoznavanja glasova u riječi

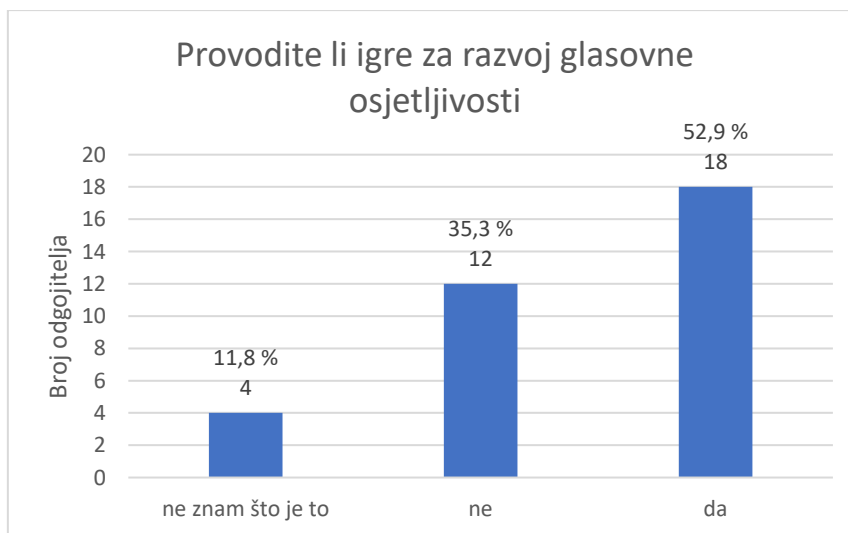
Uz tvrdnju da je fonološka svjesnost važna za učenje čitanja i pisanja, kao iz uz tvrdnju da je glasovna analiza i sinteza važna za učenje čitanja i pisanja, slažu se svi odgojitelji koji su sudjelovali u istraživanju.

Grafikon 25. Fonološka svjesnost važna je za učenje čitanja i pisanja.

No kad se postavi pitanje provođenja aktivnosti za razvoj glasovne osjetljivosti, 52,9 % odgojitelja odgovara potvrdno, dok gotovo polovica ne provodi (35,3 %) ili ne zna što je to (11,8 %).

Grafikon 26. Provodite li igre za razvoj glasovne osjetljivosti

Pitanje otvorenog tipa za odgojitelje koje je tražilo neke igre koje provode s djecom za razvoj fonološke svjesnosti dobilo je samo 11 odgovora, što je manje od 50 %. U odgovorima najviše su se navodile igre s rimom, igre sa slogovima te zagonetke i pjesmice. Primjeri igara

koje su odgojitelji naveli su: „Reci nešto što počinje na slas...“, Pronađi razliku (kosa-bosa)“, „Čaša puna slogova“, „Prebroj glasove/slova“, „Dodaj glas koji nedostaje“ te „Zaokruži slovo“.

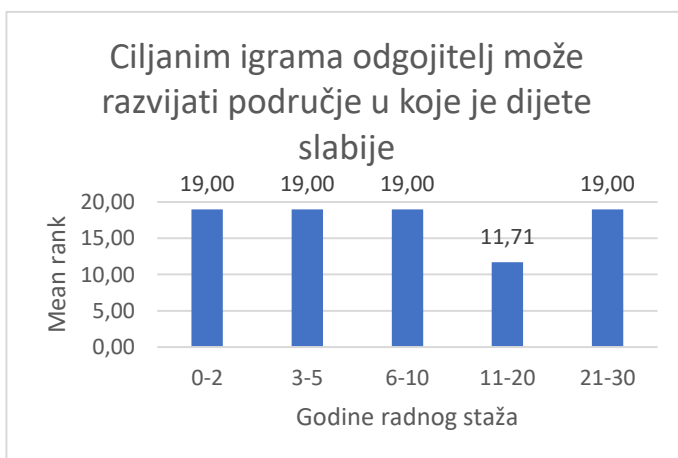
7.4. Ispitati postoji li statistički značajna razlika u stavovima ispitanika obzirom na dob, godine staža te posebni program koji provode u grupi.

Četvrti cilj bio je ispitati postoji li statistički značajna razlika u stavovima ispitanika s obzirom na dob, godine radnog staža te program koji provode u grupi uz hipotezu da ne postoji statistički značajna razlika u stavovima ispitanika.

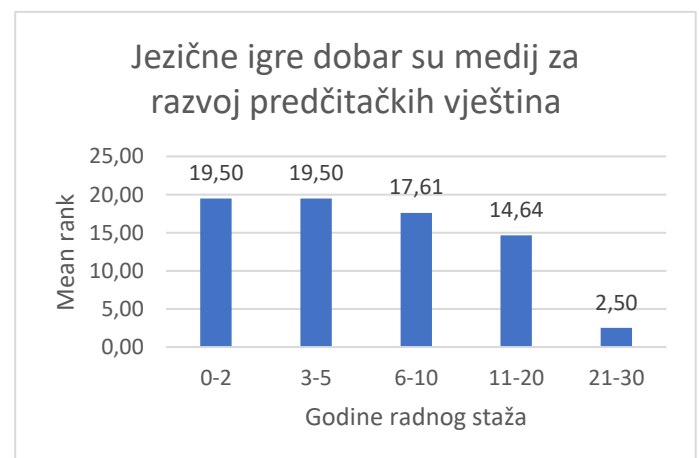
S obzirom na dob odgojitelja nema statistički značajne razlike u stavovima.

S obzirom na radni staž odgojitelja statistički značajna razlika u stavovima ispoljila se u tri pitanja: Smatraju li odgojitelji da se ciljanim igrama može razvijati područje u kojem je dijete slabije, smatraju li da su jezične igre dobar medij za razvoj predčitačkih vještina te koriste li jezične igre u svakodnevnom radu s djecom. Iz niže navedenih grafikona može se iščitati kako odgojitelji sa 11 do 20 godina radnog staža imaju negativnije stavove o pitanju jezičnih igara kao medija za ojačavanje slabijeg područja djeteta dok po pitanju jezičnih igara kao medija za razvoj predčitačkih vještina odgojitelji imaju sve negativnije stavove kako im raste radni staž.

Grafikon 27. Prikaz stavova odgojitelja s obzirom na radni staž

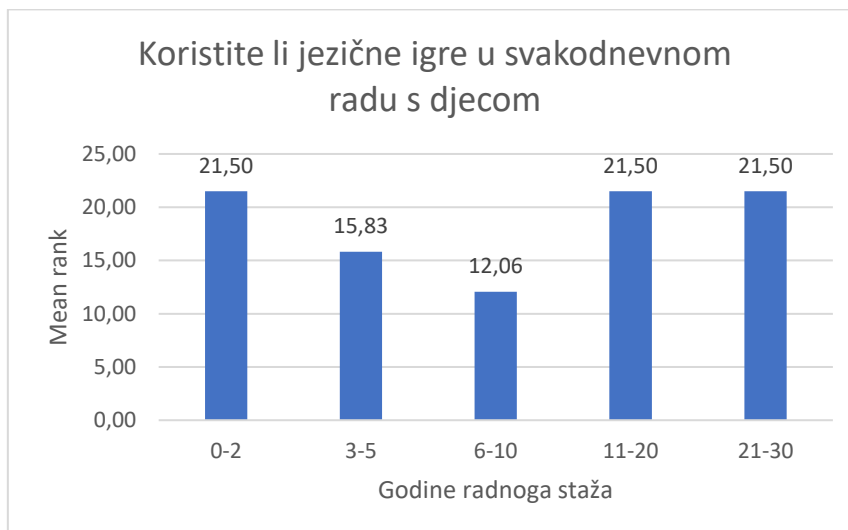

Grafikon 28. Prikaz stavova odgojitelja s obzirom na radni staž

Na pitanje koriste li jezične igre u svakodnevnom radu s djecom, najveći udio odgojitelja koji smatraju da to ne čine spada u kategoriju 6 do 10 godina radnog staža.

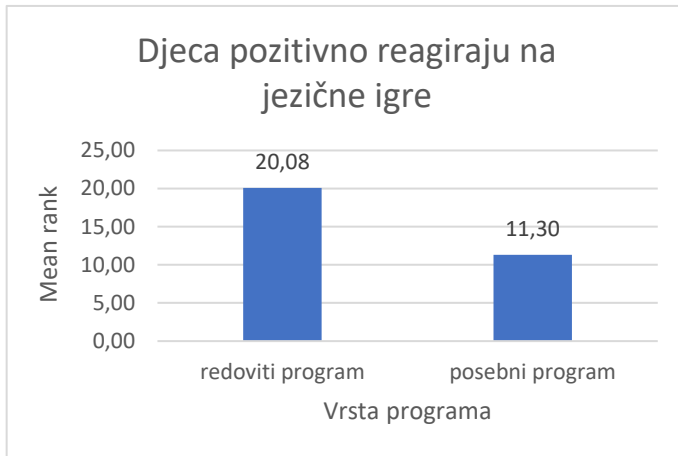
Grafikon 29. Prikaz stavova odgojitelja s obzirom na radni staž

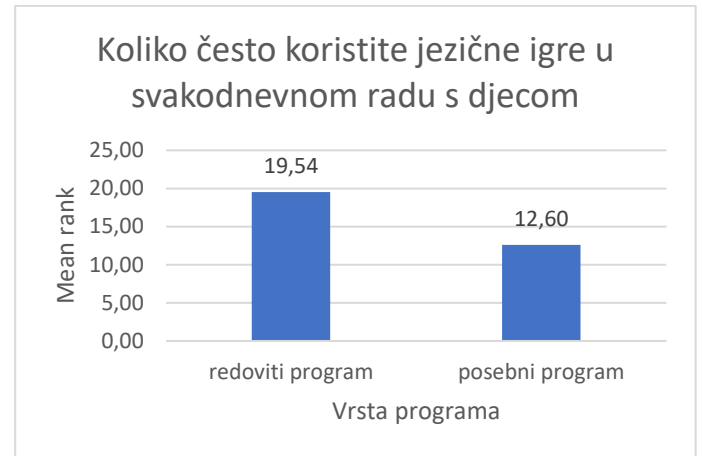
Pitanje otvorenog tipa koji posebni program provodite u grupi može se grupirati u nekoliko skupina: engleski program (5 odgovora), etno program (2 odgovora), stem program (1 odgovor) te sportski program (1 odgovor).

S obzirom na program koji provode u grupi, statistički značajna razlika vidljiva je u dvama pitanjima: Smatraju li da djeca pozitivno reagiraju na jezične igre, te koliko često u radu koriste jezične igre. Odgojitelji koji provode posebni program u skupini imaju znatno negativnije stavove o dječjim pozitivnim reakcijama na jezične igre te su također negativni glede provedbe jezičnih igara u svojoj grupi.

Grafikon 30. Prikaz stavova odgojitelja s obzirom na program koji provode

Grafikon 31. Prikaz stavova odgojitelja s obzirom na program koji provode

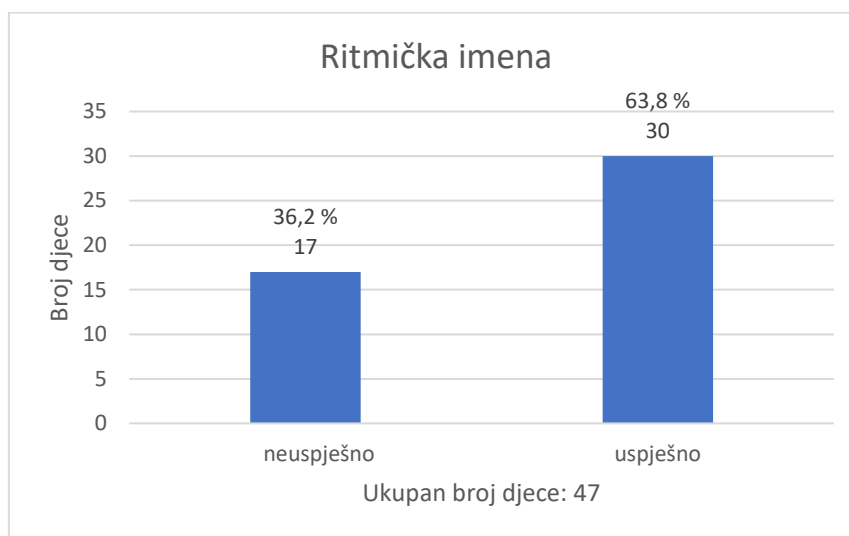

7.5. Ispitati uspješnost u provedbi igara za razvoj glasovne osjetljivosti, glasovne analize i sinteze te prepoznavanja rime

Peti cilj ovoga istraživanja bio je ispitati uspješnost u provedbi igara za razvoj glasovne osjetljivosti, glasovne analize i sinteze te prepoznavanja rime uz hipotezu da su odgojitelji uspješni u provođenju istih.

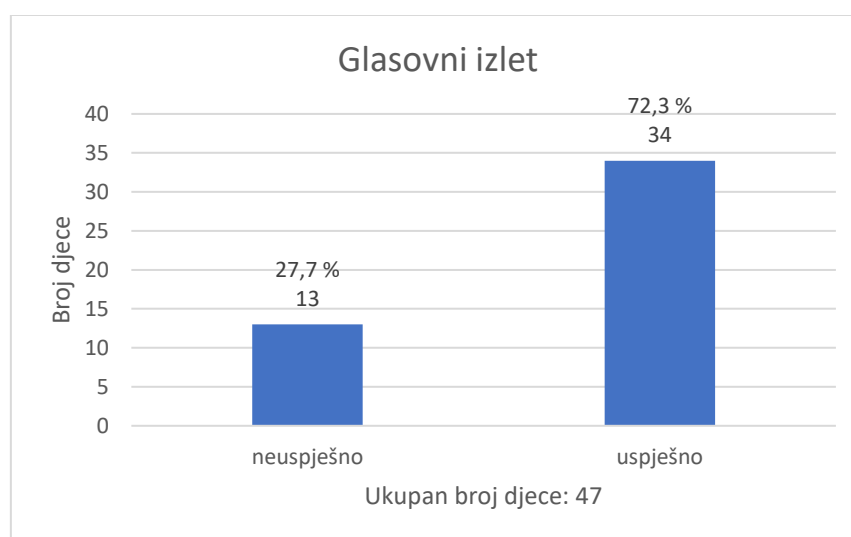
Gledajući prvu igru, Ritmička imena, od 47-ero djece 30 ih je igru odigralo uspješno, a 17 neuspješno, što pokazuje da je oko dvije trećine djece igru odigralo s pozitivnim rezultatom (63,8 %), dok je oko trećine djece imalo neuspješan rezultat po završetku igre (36,2 %). Ta je igra, prema rezultatima, djeci najteža.

Grafikon 32. Prikaz uspješnosti igre Ritmička imena

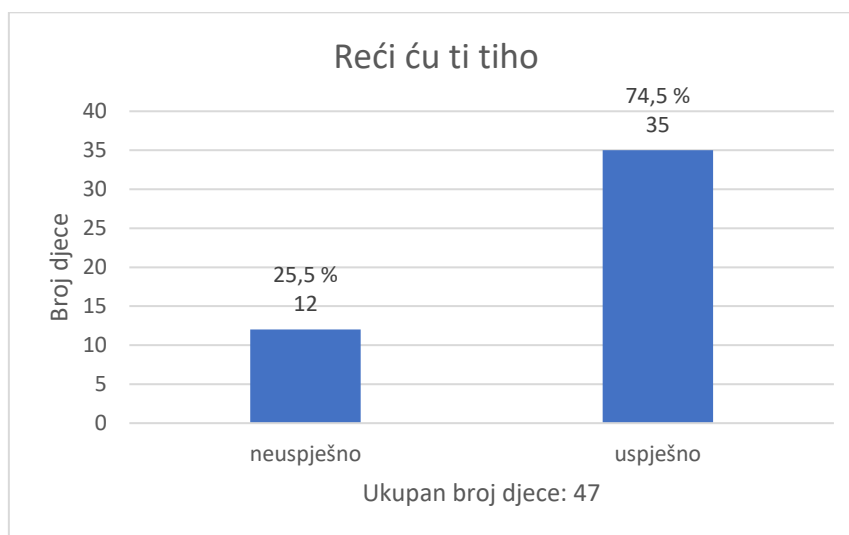
Druga igra ima nešto bolji rezultat: uspješnih 34-ero djece naspram 13 neuspješnih u igri. Ovdje nešto više od dvije trećine djece ima pozitivan, odnosno uspješan ishod zadatka (72,3 %) naspram trećine neuspješnih ishoda (27,7 %), što je čini lakšom igrom od prethodne.

Grafikon 33. Prikaz uspješnosti igre Glasovni izlet

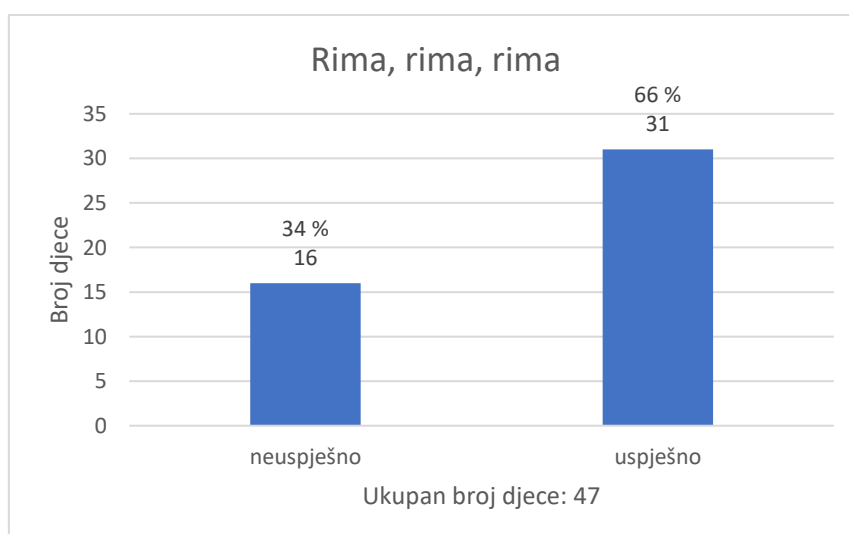
U trećoj igri uspješnost djece raste za jedan, dakle, 35-ero djece igru igra s uspješnim rezultatom dok 12-ero ne uspijeva igru odigrati uspješno. To u postotcima glasi: 74,5 % naspram 25,5 % te možemo zaključiti da je ova igra djeci bila najlakša.

Grafikon 34. Prikaz uspješnosti igre Reći ću ti tiho, reci mi glasno

U posljednjoj igri, igri rime, rezultat djece opet pada. S uspješnim rezultatom igru završava 31 dijete, odnosno 66 %, a s neuspješnim 16, odnosno 34 %.

Grafikon 35. Prikaz uspješnosti igre Rima, rima, rima

7.6. Ispitati uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime obzirom na dob, spol, obrazovanje roditelja, integrirani engleski program u grupi te strukturu obitelji

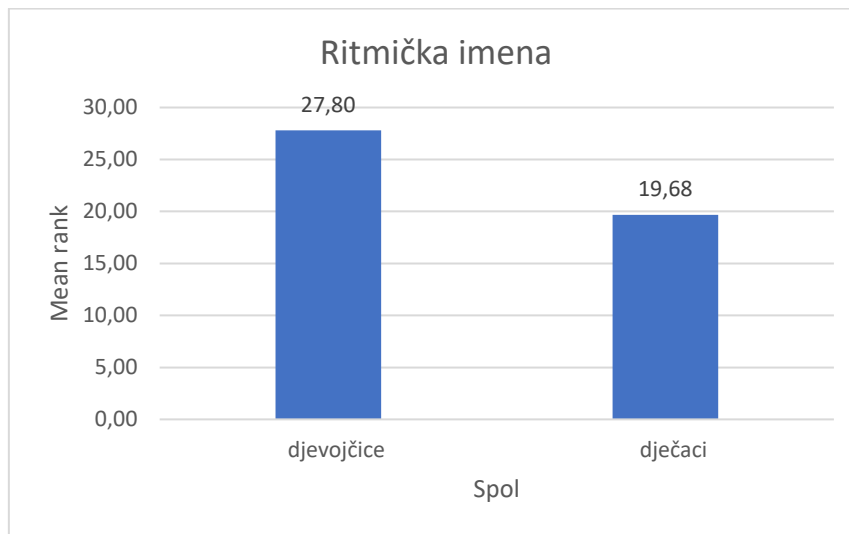
Slijedeći cilj ovoga istraživanja bio je ispitati uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na spol, obrazovanje roditelja, integrirani engleski program te strukturu obitelji. Ovdje je postavljeno više hipoteza: Pretpostavlja se da nema statistički značajne razlike s obzirom na dob. Pretpostavlja se da su djevojčice uspješnije u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime. Pretpostavlja se da su djeca obrazovanijih roditelja uspješnija u tim igrama. Pretpostavlja se da su djeca koja pohađaju integrirani engleski program uspješnija u igrama. Pretpostavlja se da su jedina djeca ili prva djeca u obitelji uspješnija u jezičnim igrama od drugorođene djece.

S obzirom na dob nema statistički značajne razlike u uspješnosti u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime.

7.6.1. Uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na spol

S obzirom na spol, osim u igri Ritmička imena, razlike nisu statistički značajne. U igri Ritmička imena najveća je razlika među djecom, gdje djevojčice znatno premašuju dječake te se može smatrati statistički značajnom.

Grafikon 36. Prikaz razlike u uspješnosti s obzirom na spol u igri Ritmička imena

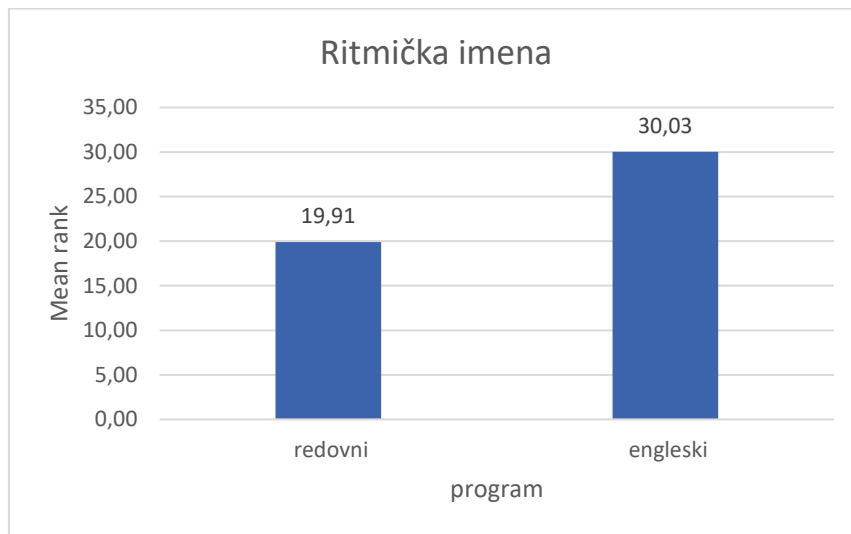

Hipoteza da su djevojčice statistički značajno uspješnije u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime može samo djelomično prihvatiti. Naime, jedina statistički značajna razlika s obzirom na spol pokazala se u igri Ritmička imena gdje su djevojčice nadmoćno uspješnije. U ostalim igrama, ne postoji statistički značajna razlika, a u igri Glasovni izlet dječaci čak imaju bolji rezultat od djevojčica.

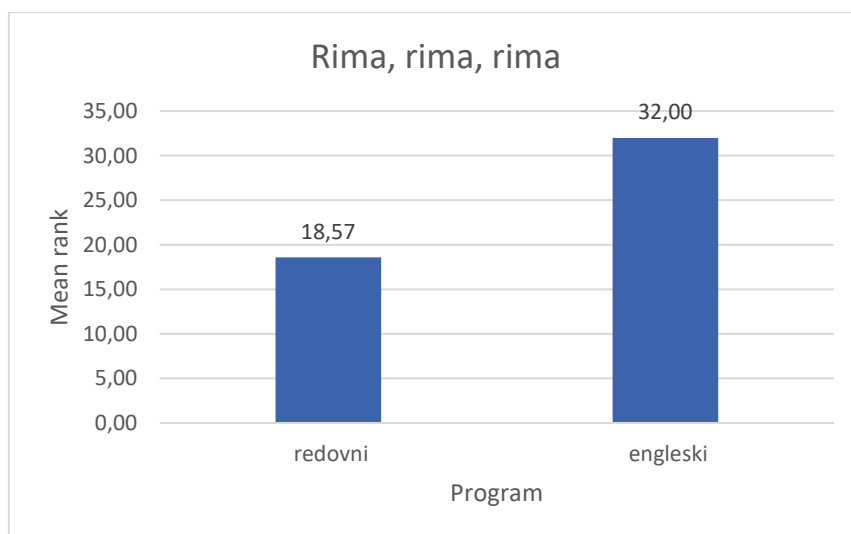
7.6.2. Uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na program

U igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime, s obzirom na posebni program integriranog engleskog jezika, statistički značajna razlika se može vidjeti u igrama Ritmička imena i Rima, rima, rima. Djeca koja pohađaju taj posebni program imaju značajno bolji rezultat u navedenim igrama.

Grafikon 37. Prikaz razlike u uspješnosti s obzirom na program u igri Ritmička imena

Grafikon 38. Prikaz razlike u uspješnosti s obzirom na program u igri Rima, rima, rima

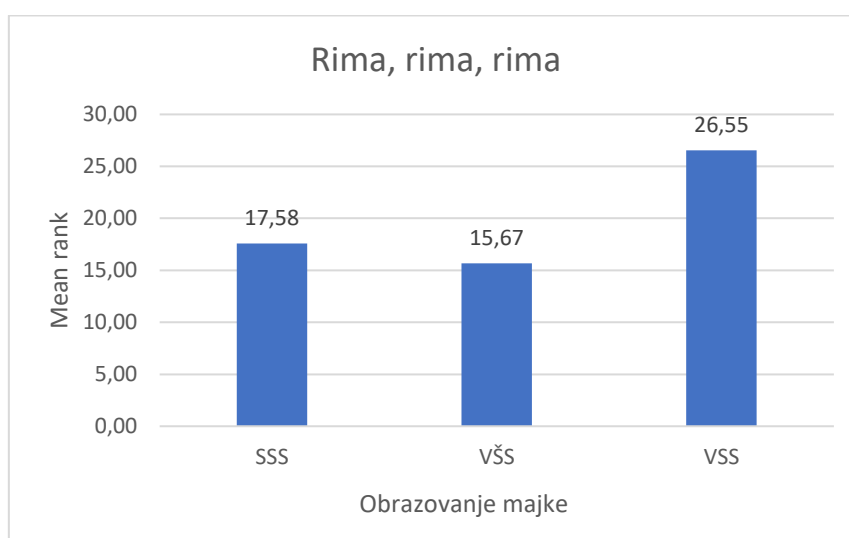

S obzirom na integrirani engleski program i postavljenu hipotezu da su djeca koja pohađaju taj program uspješnija u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime, može se reći da ni ova hipoteza nije u potpunosti prihvaćena. Statistički značajna razlika vidljiva je u igrama Ritmička imena i Rima, rima, rima gdje su bolji rezultat ostvarila djeca koja pohađaju cjelodnevni integrirani engleski program. U igri Reći ću ti tiho, reci mi glasno djeca iz grupa s posebnim programom engleskog jezika ostvarila su bolji rezultat no ne statistički značajan, a u igri glasovni izlet nadjačala su ih djeca iz redovnog programa.

7.6.3. Uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na obrazovanje roditelja

U igri Rima, rima, rima postoji statistički značajna razlika s obzirom na obrazovanje majke, djeca majki visokoškolskog obrazovanja imaju znatno bolji rezultat.

Grafikon 39. Prikaz uspješnosti djece s obzirom na obrazovanje majke u igri Rima, rima, rima

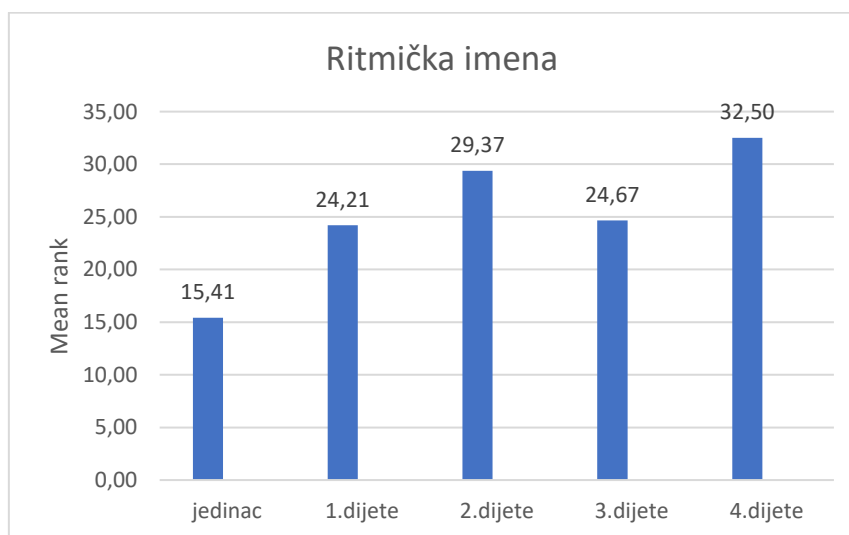
S obzirom na obrazovanje oca nema statistički značajne razlike u uspješnosti djece. Gledajući obrazovanje majke, u dvjema igrama raste uspješnost djece kako raste obrazovanje majke, a u dvjema ne. Igre Ritmička imena i Reći ću ti tiho, reci mi glasno potvrđuju hipotezu da uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, te glasovne osjetljivosti raste kako raste obrazovanje majke. No, druge dvije igre, Glasovni izlet i Rima, rima, rima djelomično opovrgavaju tu hipotezu. Naime, iako se krivulja rasta uspješnosti s obzirom na rast obrazovanja ne kreće pravilo prema gore, ona ipak pokazuje da su djeca visoko obrazovanih majki uspješnija od djece majki srednjoškolskog obrazovanja.

7.6.4. Uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime s obzirom na strukturu obitelji

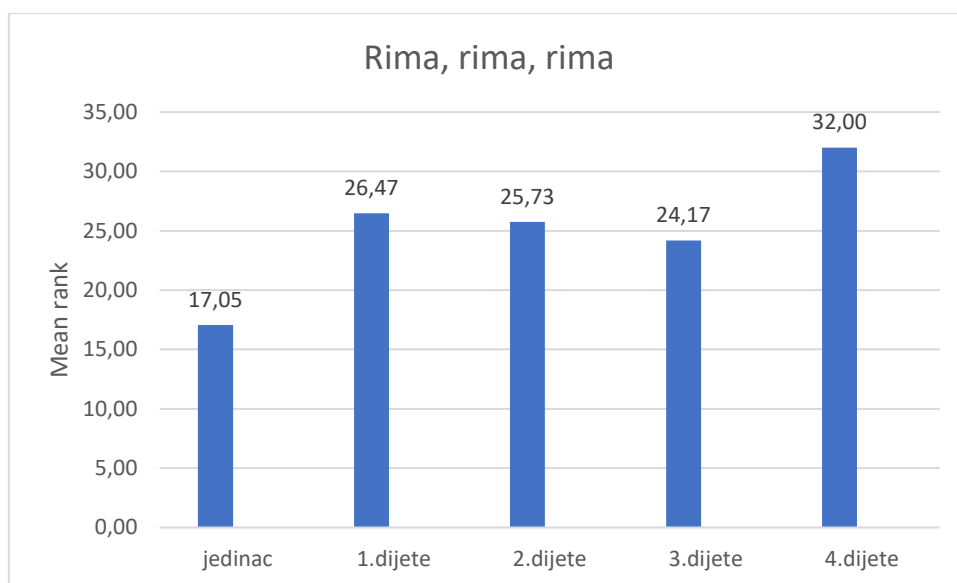
Hipoteza postavljena uz ovaj cilj glasi: Pretpostavlja se da su jedina djeca ili prva djeca u obitelji uspješnija u jezičnim igrama od drugorođene djece.

U igrama Ritmička imena i Rima, rima, rima najbolji rezultat ima četvrto dijete, dok su jedinci najlošiji.

Grafikon 40. Prikaz uspješnosti djece s obzirom na strukturu obitelji u igri Ritmička imena

Grafikon 41. Prikaz uspješnosti djece s obzirom na strukturu obitelji u igri Rima, rima, rima

Hipoteza postavljena uz ovaj cilj može se opovrgnuti. U igrama Ritmička imena i Rima, rima, rima djeca jedinci ili prvorodena imaju daleko lošiji rezultat od djece rođene kao treće ili četvrto u obitelji. Dapače, jedinci imaju vrlo velik postotak neuspješnog ishoda. U igrama Glasovni izlet i Reći ću ti tiho, reci mi glasno imaju nešto više pozitivnih ishoda, no u tim igrama nadjačala su ih drugorođena i trećerođena djeca. Dakle, u igrama glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime bolji rezultat ostvaruju kasnije rođena djeca od onih koji su jedini ili prvorodeni.

7.7. Ispitati uspješnost primjene jezičnih igara koje su usmjerene poticanju glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime

Posljednji cilj bio je ispitati uspješnost primjene jezičnih igara koje su usmjerene poticanju glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime u grupi s djecom kroz nekoliko dana. Hipoteza koja je postavljena glasi: Jezične igre usmjerene poticanju

glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime uspješno se primjenjuju u grupi.

Pitanja u upitniku za odgojitelje bila su otvorenog tipa. Budući da je treći dio istraživanja proveden u dvije mješovite grupe s integriranim engleskim jezikom, dobivena su i dva odgovora na upitnik. Na pitanje kako su se djeci svidjele igre koje su igrali kroz nekoliko dana oba odgovora su kratka i jasna: jako. Prema odgovorima djeci se najviše svidjela igra Rima, rima, rima. U jednoj skupini djeca nisu imala ideju za slične igre onima kakve su igrali, dok odgojiteljica druge skupine navodi da su djeca sama krenula dalje igrati druge jezične igre te nastavila u dramsku fantaziju kojom su bili zadovoljni i odgojitelj i djeca. Djeca te skupine su samoinicijativno navela da žele češće igrati takve igre, dok odgojiteljica prve skupine navodi kako često igraju jezične igre. Obje su odgojiteljice primijetile napredak kod djece nakon nekoliko ponavljanja igara. U jednoj grupi djeca su nakon više ponavljanja lakše prepoznavala početno slovo svoga imena i povezivala s riječima koje počinju tim slovom. Odgojiteljica im je kao pomoć dala kartice sa sličicama. U drugoj grupi odgojiteljica navodi kako ne sva djeca, ali većina je isprve točno odigrala igru nakon nekoliko ponavljanja. Što se tiče napretka djece koja isprve nisu bila uspješna u ostvarivanju zadatka, odgojiteljice navode da su djeca brža u odgovorima. U prvoj skupini odgojiteljica navodi kako djeca i dalje često ponavljaju već izrečene riječi u igri, pogotovo mlađa djeca, a druga odgojiteljica navodi kako su uspješnija djeca nestrpljivija prema djeci koja još nisu ovladala igrom, te da su neka djeca kreativnija. Obje odgojiteljice se slažu da je djeci najteža igra bila Reći ću ti tiho, reci mi glasno.

Posljednja hipoteza ovog istraživanja se prihvaća. Ne samo da se igre za razvoj glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime uspješno primjenjuju u grupi, već djeluju povezujuće i pozitivno na cijelu grupu. Čestom primjenom tih aktivnosti u grupi, posebice mješovitoj, osim boljih rezultata i jačanja jezičnih sposobnosti, razvija se dječja mašta, suradničko učenje, kreativnost i slobodno izražavanje. Naravno, pojavljuju se i neke poteškoće poput nestrpljivosti, no one se mogu iskoristiti za zajednički rast svih sudionika procesa.

8. Rasprava

Najviše odgojitelja uglavnom ili često provodi čitanje slikovnica (97 %), simboličku igru kao poticaj na slobodno izražavanje (97,1 %) i izgovaranje brojalica (94,1 %). Skoro dvije trećine uglavnom ili često provodi igre prepoznavanja slova po predlošku (64,7 %) i dramske igre (58,9 %). Tek nešto manje od polovice odgojitelja uglavnom ili često provodi igre prepoznavanja glasova u riječi (47,1 %), igre rastavljanja riječi na slogove (47 %) te igre slaganja riječi (44,1 %). Jezične igre svaki dan ili dva do tri puta tjedno provodi 76,5 % odgojitelja što je prilično usklađen postotak provođenja u odnosu na stavove.

U pitanjima otvorenog tipa, na pitanje o dobrobitima jezičnih igara dobiveno je više od 90 % odgovora te je vidljivo da su odgojitelji svjesni važnosti i pozitivnih učinaka redovite primjene jezičnih igara u grupi. Kada se odgojiteljima postavilo pitanje da navedu neke od igara, postotak odgovora pao je za trećinu. Time možemo zaključiti da odgojitelji imaju pozitivan stav o provedbi jezičnih igara u skupini, da su svjesni koristi koje one daju djeci, no u provedbu ovih aktivnosti upušta se oko dvije trećine odgojitelja.

S obzirom da prikazane rezultate, možemo reći da je hipoteza da odgojitelji imaju pozitivan stav o provedbi jezičnih igara i drugih jezičnih aktivnosti u razdoblju vrtićke i predškolske dobi potvrđena.

Iako više od 90 % odgojitelja ima pozitivan stav o provedbi jezičnih igara, kada se postavlja pitanje provedbe te vrste igara u praksi, vidljiv je jaz između teorije i prakse. S obzirom na rezultate upitnika o stavovima, logično je očekivati slične rezultate u praksi uz mali pad, međutim u ovom istraživanju razlika između teorije i prakse gotovo je 50 %. Može se zaključiti da su odgojitelji svjesni važnosti razvijanja glasovne analize i sinteze, no da u praksi postoji ometajući faktor za provođenje takvih igara ili manjak motivacije. Na pitanje otvorenog tipa o igrama za razvoj glasovne analize i sinteze koje provode u skupini dobiveno je samo 5 odgovora, što je svega 14 %. To pitanje također podcrtava već rečeno: vidljiva je velika razlika između stavova i prakse. U svakom slučaju, već samo to da je velika većina odgojitelja svjesna važnosti provođenja takvih aktivnosti i da ima pozitivan stav o tome, može se smatrati dobrim početkom za unaprjeđivanje prakse. Time se potvrđuje i druga hipoteza, odgojitelji imaju pozitivan stav o provedbi igara za razvoj glasovne analize i sinteze.

Glede aktivnosti vezanih za razvoj glasovne osjetljivosti, odgojitelji su ipak malo pozitivniji te češće provode takve igre u svojim grupama, no još uvijek postoji velika razlika

između pozitivnih stavova i dobre prakse u vrtićima. Također, ovdje se pojavljuje jedna zanimljiva činjenica - iako imaju pozitivne stavove i češće provode takve aktivnosti, postoji i veći postotak onih odgojitelja koji uopće ne provode takve aktivnosti s djecom u svojoj grupi. Hipoteza je svakako potvrđena, no postavlja se pitanje implementiranja tih stavova u praksu.

S obzirom na dob nema statistički značajne razlike u stavovima odgojitelja, međutim, s obzirom na program koji provode i godine staža postoji razlika u nekim pitanjima, posebice pitanjima koristi jezičnih igara za djecu te provođenja jezičnih igara u grupi. Stavovi odgojitelja u „zlatnim godinama“ radnoga staža neočekivano su negativniji od onih koji su na početku ili zalazu svoje karijere. Također neočekivano, odgojitelji koji provode posebni program (a među ispitanicima je najčešće to strani jezik) imaju negativnije stavove o provođenju jezičnih aktivnosti s djecom. Može se pretpostaviti da odgojitelji koji provode posebni program u grupi više se orijentiraju na zadaće i ciljeve programa pa nisu svjesni jesu li aktivnosti koje provode jezičnog karaktera ili jednostavno pritisnuti planom i programom zanemaruju dobrobiti jezičnih igara za djecu. Hipoteza postavljena uz četvrti cilj, dakle, djelomično se odbacuje.

Hipotezom postavljenom uz slijedeći cilj pretpostavljalo se da su odgojitelji uspješni u provođenju igara za razvoj glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime. Ona se potvrđuje uz rezultat od minimalno 60 % uspješnih ishoda u svakoj igri. Ovi podaci, također, potvrđuju pozitivne stavove odgojitelja o provedbi jezičnih igara.

Jedan od ciljeva ispitao je uspješnost djece u igrama glasovne analize i sinteze. Pokazalo se da s obzirom na dob nema statistički značajne razlike, ali s obzirom na spol ona postoji u igri Ritmička imena. Uspješnije su bile djevojčice. Po pitanju obrazovanja roditelja, jedini značaj pokazuje stupanj obrazovanja majke i to samo u prepoznavanju rime. Djeca koja su uključena u integrirani engleski program značajno su bolje rezultate imala u igrama Ritmička imena i Rima, rima, rima. To se može objasniti vrstom programa koji uključuje više pjesmica i brojalica pomoću kojih se lakše uči strani jezik, a prepoznavanje rime na materinjem jeziku dolazi kao popratna pojava. Posljednje važno saznanje tiče se strukture obitelji. Pretpostavka da su jedina ili prva djeca u obitelji uspješnija se odbacuje. Igre Ritmička imena i Rima, rima, rima pokazale su djeca rođena četvrta po redu uspješnija od ostalih u istraživanju. Pokazalo se da su jedinci najlošiji u tim igrama, što se djelomično može objasniti manjom komunikacijom s drugom djecom kada su izvan vrtićkog konteksta.

9. Zaključak

Unatoč činjenici da se djecu u prvim godinama ne razumije, ona s okolinom ipak komuniciraju. Ta se komunikacija odvija po fazama, a jedan od najvažnijih elemenata govornog razvoja naziva se fonološka svjesnost. Radi se o sposobnosti prepoznavanja, kreacije i ovladavanja dijelovima riječi kao što su slogovi, rima, izdvajanje glasova. Razvitak kreće od većih elementa prema manjim. Kako dijete raste, razvoj se poboljšava i to u dobi od 6 ili 7 godina, a usavršavanje se nastavlja i tijekom osnovnoškolskog obrazovanja. Ta se sposobnost može poticati jezičnim igrama uz pomaganje obitelji ili odgojitelja. Predmet ovog istraživanja bilo je pitanje stavova odgojitelja o razvoju fonološke svjesnosti kod djece, s obzirom na to da velik dio dana ipak provode u vrtiću. Prije početka istraživanja postavljeno je više ciljeva. Najvažniji cilj bio je ispitati stavove odgojitelja o provedbi jezičnih igara, igara za razvoj glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime. Također je cilj bio ispitati postoji li statistički značajna razlika u stavovima obzirom na dob, godine staža, spol te program koji provode u grupi. Nadalje, ispitala se uspješnost provedbe jezičnih aktivnosti u grupi, uspješnost djece u tim igrama te postoji li statistički značajna razlika u uspješnosti djece obzirom na spol, dob, obrazovanje roditelja, program te strukturu obitelji. Naposljetku se ispitala uspješnost primjene jezičnih igara u grupi.

Prvi dio istraživanja je pokazao da velika većina odgojitelja ima pozitivan stav o provedbi jezičnih igara, igara za jačanje glasovne analize i sinteze, glasovne osjetljivosti te prepoznavanja rime. U praksi ne provode svi jezične igre, no i dalje se radi o prilično velikom udjelu. Kada se govori o specifičnim aktivnostima za razvoj glasovne analize i sinteze, postotak aktivnosti u praksi dodatno se smanjuje, a to se posebice odnosi na aktivnosti vezane uz glasovnu osjetljivost. S obzirom na godine radnog staža primijećeno je da odgojitelji sa 6 do 10 godina staža najmanje koriste jezične igre u praksi. Također je uočeno, s obzirom na program, da odgojitelji koji provode posebni program imaju negativnije stavove glede dječjih reakcija na jezične igre te rjeđe provode u grupi.

U drugom dijelu istraživanja pokazalo se da je djeci najteža igra ritmička imena koja provjerava glasovnu analizu kroz slogovanje uz ritam. Najbolji rezultat djeca su ostvarila igrajući igru Reći ću ti tiho, reci mi glasno koja uz pomoć slovanja osim glasovne analize testira i sintezu. S obzirom na dob razlike u uspješnosti djece u zadanim igrama nisu značajne,

dok s obzirom na spol jesu, i to u igri Ritmička imena. Prema programu, statistički značajna razlika vidljiva je u dvjema igrama. To su Ritmička imena i Rima, rima, rima. Ova potonja također pokazuje statistički značajnu razliku s obzirom na obrazovanje majke, dok obrazovanje oca ne igra ulogu. Gore spomenute igre ispoljavaju razlike i u pogledu strukture obitelji. Naime, četvrta djeca u obitelji pokazala su najbolji rezultat, dok su jedinci postigli najlošiji rezultat.

Posljednji dio istraživanja za cilj je imao ustanoviti uspješnost primjene jezičnih igara u grupi. Proveden je u dvije skupine te je zaključak da ponavljanje jezičnih igara s djecom polučuje pozitivne rezultate u vidu bržih odgovora, pozitivnih reakcija djece te veće kreativnosti i maštovitosti.

10. Literatura

1. Aladrović Slovaček, K. (2018). *Kreativne jezične igre*. Alfa
2. Aladrović Slovaček, K., Zovkić, N., Ceković, A. (2013). *Language Game sin Early School Age as a Precondition for the Development of Good Communicative Skills*. Croatian Journal of Education vol. 16, br. 1, str. 11 – 23
3. Andrešić, D., Benc Štuka, N., Gugo Crevar, N., Ivanković, I., Mance, V., Mesec, I., Tambić, M. (2010). *Kako dijete govori? Razvoj govora i jezika, najčešći poremećaji jezično-govorne komunikacije djece predškolske dobi*. Planet Zoe
4. Blaži, D., Buzdum, I., Kozarić-Ciković, M. (2011). *Povezanost uspješnosti vještine čitanja s nekim aspektima fonološkog razvoja*. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, vol.47 no.2
5. Ivšac Pavliša, J., Lenček, M. (2011). *Fonološke vještine i fonološko pamćenje: neke razlike između djece urednoga jezičnoga razvoja, djece s perinatalnim oštećenjem mozga i djece s posebnim jezičnim teškoćama kao temeljni prediktor čitanja*. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja vol 47, br. 1, str. 1 – 16
6. Kolić-Vehovec, S. (2003). *Razvoj fonološke svjesnosti i učenje čitanja: trogodišnje praćenje*. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja vol. 39, br. 1
7. Owens, R. E. (2001). *Language development: an introduction*. Allynand Bacon.
8. Peti-Stanić, A., Velički, V. (2008). *Jezične igre za velike i male*. Alfa.
9. Posokhova, I. (2010). *200 logopedskih igara: zabavne igre i aktivnosti za razvoj govora*. Planet Zoe.
10. Rajić, V., Petrović-Sočo, B. (2015). *Dječji doživljaj igre u predškolskoj i ranoj školskoj dobi*. Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu.
11. Sindik, J., Pavić, M. (2009). *Povezanost općih razvojnih kompetencija i fonološke svjesnosti kod predškolske djece*. Život i škola vol.55, br. 22
12. Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B. i Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Golden marketing – Tehnička knjiga.
13. Šego, J. (2009). *Utjecaj okoline na govorno-komunikaciju djece; jezične igre kao poticaj dječjem govornom razvoju*. Govor, 26(2), 119-149.
14. Tomić, D. (2013). *Odnos fonetskog i fonološkog razvoja glasa /r/ kod djece u dobi od 3 do 7 godina*. Doktorska disertacija. Filozofski fakultet.

11. Prilozi

Prilog 1 – Upitnik za odgojitelje

15. 09. 2021. 21:37

Fonološke igre i njihova uloga u djece predškolske dobi

Fonološke igre i njihova uloga u djece predškolske dobi

Poštovani odgojitelji i odgojiteljice, pred Vama se nalazi upitnik za potrebe izrade diplomskog rada na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Dobiveni podaci koristit će se isključivo za potrebe izrade diplomskog rada.

Upitnik je u potpunosti anoniman, stoga Vas molim da budete iskreni prilikom ispunjavanja upitnika.

Unaprijed zahvaljujem!

*Obavezno

1. Spol *

Označite samo jedan oval.

M

Ž

2. Dob *

Označite samo jedan oval.

18 - 25 godina

26 - 35 godina

36 - 45 godina

46 - 55 godina

55 godina i više

3. Godine radnog iskustva *

Označite samo jedan oval.

- 0 - 2
 3 - 5
 6 - 10
 11 - 20
 21 - 30
 30 i više

Od aktivnosti za razvoj jezičnih kompetencija najradije provodim

Na skali od 1 do 5 označite koliko često provodite određene aktivnosti s djecom.

4. Čitanje priča ili slikovnica *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Ne provodim	☐	☐	☐	☐	☐	Često

5. Izgovaranje brojalica *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Ne provodim	☐	☐	☐	☐	☐	Često

6. Igre slaganja riječi *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Ne provodim	☐	☐	☐	☐	☐	Često

7. Igre prepoznavanja slova po predlošku *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Ne provodim	☐	☐	☐	☐	☐	Često

8. Igre prepoznavanja glasova u riječi *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Ne provodim	☐	☐	☐	☐	☐	Često

9. Igre rastavljanja riječi na slogove *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Ne provodim	☐	☐	☐	☐	☐	Često

10. Dramske igre *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Ne provodim	☐	☐	☐	☐	☐	Često

11. Simboličnu igru kao poticaj za slobodno izražavanje *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Ne provodim	☐	☐	☐	☐	☐	Često

U sljedećem dijelu upitnika brojevima od 1 do 5 označite koliko se slažete s određenom tvrdnjom

1 - Uopće se ne slažem
 2 - Uglavnom se ne slažem
 3 - Niti se slažem, niti se ne slažem
 4 - Uglavnom se slažem
 5 - U potpunosti se slažem

12. Igra ima najvažniju ulogu u predškolskoj dobi. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

13. Igra je sredstvo djetetovog izražavanja. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

14. Djeca najlakše uče kroz igru. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

15. Djeca lakše prihvaćaju i obavljaju zadatke ako su im zadani kroz igru. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

16. Djeca radije ulaze u igru koja im daje više prostora za vlastito izražavanje i stvaranje. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

17. Odabirom određene igre odgojitelj potiče razvoj određenih kompetencija kod djece. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

18. Ciljanim igrama odgojitelj može razvijati područje u kojem je dijete slabije. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

19. Jezičnim igrama može se poticati razvoj rane pismenosti. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

20. Jezične igre dobar su medij za razvoj predčitačkih vještina. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

21. Jezične igre pomažu djeci da lakše usvoje hrvatski jezik. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

22. Razvoj glasovne analize i sinteze važan je za učenje čitanja i pisanja. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

23. Fonološka svjesnost važna je za učenje čitanja i pisanja. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

24. Djeca pozitivno reagiraju na jezične igre. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

25. Djeca vole igre u kojima mogu slagati nove riječi. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

26. Djeca vole igre koje uključuju prepoznavanje slova/glasova. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

27. Važnije je razvijati neka druga područja kod djece od područja jezičnog razvoja.

*

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

28. Djeca će jezik usvojiti spontano pa nije potrebno provoditi ciljano jezične igre u radu s djecom. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

29. Jezične igre potrebno je provoditi samo sa djecom koja kasne ili zaostaju u jezičnom razvoju. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

30. Bolje je da jezične igre s djecom provodi logoped. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

31. Većina jezičnih igara ionako je integrirana u mnoge aktivnosti koje se provode u vrtiću. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

32. Radije provodim aktivnosti koje razvijaju motoriku ili socijalne vještine od igara za razvoj jezičnih kompetencija. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

33. Teško je provoditi igre za razvoj fonološke svjesnosti jer su grupe prevelike. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

34. Teško je provoditi jezične igre u velikoj grupi kao što je moja. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

35. Jezične igre uglavnom zahtijevaju individualan pristup. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

36. Jezične igre teško je uklopiti u holistički pristup kakav zahtijeva suvremena pedagogija. *

Označite samo jedan oval.

	1	2	3	4	5	
Uopće se ne slažem	☐	☐	☐	☐	☐	U potpunosti se slažem

Fonološke igre i
njihova uloga u djece
predškolske dobi

U sljedećem odjeljku očekuju Vas nekoliko pitanja otvorenog tipa. Molim Vas da odgovorite na njih što iskrenije kako bismo dobili vjerodostojne rezultate. Podsjećam da je upitnik u potpunosti anonimn i da će se rezultati koristiti isključivo za potrebe izrade ovog diplomskog rada.

37. Provodite li posebni program u skupini? *

Označite samo jedan oval.

Da
 Ne

38. Ako da, molim Vas upišite koji posebni program provodite u skupini

39. Smatrate li da su jezične igre važne u predškolskoj dobi? *

Označite samo jedan oval.

Da

Ne

40. Navedite barem 2 razloga za prethodni odgovor *

41. Koristite li jezične igre u svakodnevnom radu s djecom? *

Označite samo jedan oval.

Da

Ne

42. Koliko često? *

Označite samo jedan oval.

Svaki dan

2 - 3 puta tjedno

2 - 3 puta mjesečno

Jednom mjesečno ili rjeđe

Ne koristim jezične igre

43. Možete li navesti 3 jezične igre koje provodite u radu s djecom?

44. Provodite li igre za razvoj fonološke svjesnosti (glasovne osjetljivosti)? *

Označite samo jedan oval.

- Da
 Ne
 Ne znam što je to

45. Možete li navesti neke igre koje provodite u radu s djecom (za razvoj fonološke svjesnosti)?

46. Provodite li igre za razvoj glasovne analize i sinteze? *

Označite samo jedan oval.

- Da
 Ne
 Ne znam što je to

47. Možete li navesti neke igre koje provodite u radu s djecom (za razvoj glasovne analize i sinteze)?

Google nije izradio niti podržava ovaj sadržaj.

Google Obrasci

Prilog 2 – Upute za primjenu jezičnih igara u grupi

Poštovani/a kolega/kolegice,

U svrhu istraživanja za diplomski rad pod nazivom „Fonološke igre i njihova uloga u djece vrtićke dobi“, zamolit ću Vas da provedete slijedeće jezične igre s djecom u skupini te zapišete njihove dojmove i odgovorite na nekoliko pitanja. Ukoliko je moguće, igre bi se trebale provoditi kroz nekoliko dana. Na primjer, prvi i drugi dan provodite po dvije igre prvi puta, a treći i četvrti po drugi puta. Na kraju eksperimenta zapišete dojmove i odgovore na pitanja.

IGRE

1. Ritmička imena

S djecom dogovoriti ritam u kojem ćemo 2 puta pljesnuti, jednom lupiti lijevom nogom o pod, jednom desnom. Ponavljati i mijenjati ritam dok ga svi ne uvježbaju, a kada ga djeca uvježbaju dodaje se još jedan zadatak – voditelj na pljeskanje izgovara svoje ime u slogovima, a na udarce nogom ime djeteta koje je slijedeće. Primjer: Voditeljica se zove Nikolina, a dijete koje je do nje Marija. Voditeljica uz pljeskanje izgovara Ni-ko-li-na, a uz lupkanje nogama Ma-ri-ja. Zatim Marija uz pljeskanje izgovara Ma-ri-ja te uz lupkanje nogama Te-o, itd.

2. Glasovni izlet

Voditelj igre objašnjava kako danas svi zajedno idu na izlet. S djecom ogovori kamo idu: u šumu, u park, na more, na skijanje.... Kada su dogovorili mjesto kamo idu na izlet, voditelj objašnjava: Svatko može ponijeti sa sobom jednu stvar, a voditelj će mu reći je li stvar koju je odabrao korisna ili nije. Kako bi znali što trebaju ponijeti trebaju jako pažljivo slušati jedni druge da bi mogli shvatiti što trebaju ponijeti. Važno je reći svoje ime i što će ponijeti sa sobom a potom slušati je li to korisno za izlet ili nije, a korisno će biti ako ponese nešto što počinje istim glasom kao i njegovo ime. Primjer: Voditelj se zove Mario. On govori: Ja sam Mario i na izlet ću ponijeti mrkvu. Što ćeš ti ponijeti Ivana? Ja sam Ivana i na izlet ću ponijeti iglu.

3. Reći ću ti tiho...reci mi glasno

Djeca se sjednu u krug kao za pokvareni telefon. Voditelj igre objašnjava: Reći ću ti tiho, a ti reci glasno. Zatim voditelj vadi karticu sa slikom kuće te govori djetetu do sebe: K-U-Ć-A te dijete treba na glas izgovoriti riječ koju mu je voditelj slovkao. Istim principom dalje djeca

rade: izvlače karticu sa slikom te trebaju pojam koji je na slici slovkati djetetu do, a ono treba na glas izgovoriti cijelu riječ. Ako je starija skupina, djeca mogu biti podijeljena u grupe i mogu se brojati točno izgovorene riječi te proglasiti pobjednik.

4. Rima rima rima

Djeca se mogu podijeliti u skupine ili se može igrati u krugu. Voditelj zadaje prvu riječ, a djeca redom smišljaju riječ koja se rimuje s prvom riječi. Ako se neko dijete ne može sjetiti riječi koja se rimuje, može izmisliti nonsens koji se rimuje. Dijete koje nije dalo riječ koja se rimuje ispada iz igre. S mlađem djecom igra se može prilagoditi tako da izvlače figurice ili sličice pa moraju smisliti riječ koja se rimuje sa zadanom. Na primjer, ako se igra u grupi: voditelj zadaje 1. riječ – ruka, zatim djeca redom nadodaju rimu: kuka, luka, muka, tuka, vuka, zuka, buka....dozvoljen je i nonsens ako se rimuje: šmuka, sluka.... Ako se igra sa izvlačenjem sličica/figurica/predmeta, svako dijete izvlači svoje i dodaje: kuća – tuća, stolac – kolac, kiša - miša...

PITANJA

1. Dobna skupina
2. Provodi li se posebni program u skupini i koji
3. Kako su im se svidjele igre koje su igrali?
4. Koja im se igra najviše svidjela?
5. Imaju li ideju za neku sličnu takvu igru?
6. Bi li voljeli češće igrati takve igre?
7. Jeste li primijetili napredak kod djece nakon što ste igre odigrali više puta?
8. Možete li opisati napredak (vidi li se napredak u uspješnosti ostvarivanja zadatka)?
9. Ima li napretka kod djece koja nisu od prve bila uspješna u igrama?
10. Kakav je napredak kod djece koja su od prve točno odigrala igre (jesu li brži u odgovorima, kreativniji, pomažu li slabijima...)
11. Koja igra je djeci bila najteža?

Prilog 3.

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)